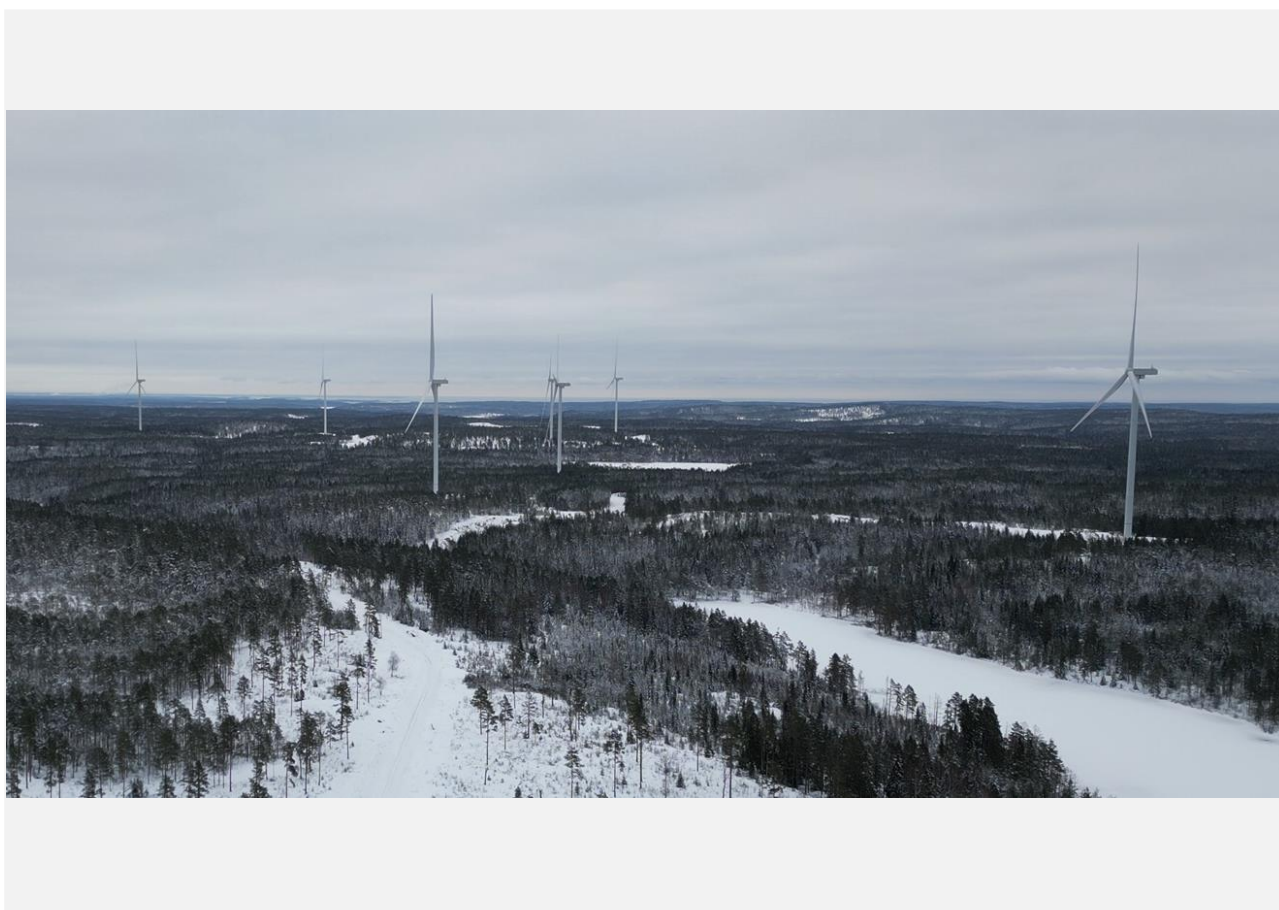

Samrådsredogörelse

BILAGA 3
Vindpark Liasjön

VAD ÄR EN SAMRÅDSREDOGÖRELSE?

En samrådsredogörelse är en beskrivning av hur samrådet gått till:

1. Hur verksamhetsutövaren (i detta fall Eurowind Energy) har valt att avgränsa och bjuda in till samråd.
  2. På vilket sätt samrådet har hållits och vilken information som har förmedlats.
  3. Vilka samrådsyttranden och synpunkter som inkommit och hur verksamhetsutövaren bemöter dessa
- Dokumentet utgör bilaga 3 till tillståndsansökan.

Uppdrag	Vindpark Liasjön
Uppdragsnummer	30052562
Kund	Eurowind Energy AB
Datum	2024-04-19
Upprättad av	Sweco

Innehållsförteckning

1.	Inledning	5
2.	Tidig dialog	6
3.	Samrådets genomförande	7
3.1	Samrådsrets	7
3.2	Samråd med länsstyrelse och kommun	8
3.3	Inbjudan till samråd	8
3.4	Samråd med enskilda och allmänhet	8
3.5	Samråd med berörda myndigheter, organisationer och företag	9
4.	Inkomna synpunkter och bemötande av dessa	10
4.1	Synpunkter från myndigheter, företag och organisationer	10
4.1.1	Länsstyrelsen i Skåne län	10
4.1.2	Länsstyrelsen i Kronobergs län	13
4.1.3	Osby kommun	14
4.1.4	Älmhults kommun	15
4.1.5	Havs- och vattenmyndigheten	16
4.1.6	MSB	16
4.1.7	Luffartsverket	16
4.1.8	Växjö Småland Airport	17
4.1.9	Kristianstad Österlen Airport	17
4.1.10	Försvarsmakten	17
4.1.11	Post- och Telestyrelsen	18
4.1.12	Sjöfartsverket	18
4.1.13	Trafikverket	18
4.1.14	Energimyndigheten	19
4.1.15	SGU	19
4.1.16	Boverket	20
4.1.17	Svenska kraftnät	20
4.1.18	Naturvårdsverket	20
4.1.19	Skogsstyrelsen	20
4.1.20	Bergsstaten	21
4.1.21	Lantbrukarnas riksförbund	21
4.1.22	Teracom	23
4.1.23	Telenor	23
4.1.24	Hi3G	23
4.1.25	E.ON	23
4.1.26	Svenskt landskapsskydd	24
4.1.27	Örsjön-Lillasjöns FVOF	24
4.1.28	Skånes Ornitologiska Förening	24
4.2	Synpunkter från fastighetsägare och allmänhet	25
4.2.1	Samrådsprocessen	25
4.2.2	Ljudpåverkan	26
4.2.3	Ljuspåverkan	26
4.2.4	Skuggning	27
4.2.5	Landskapsbild	27
4.2.6	Iskast	28
4.2.7	PFAS-förorening	29
4.2.8	Plastföroreningar	29

4.2.9	Hållbarhet, klimatpåverkan och emissioner till luft, mark och vatten	29
4.2.10	Värmealstrande	30
4.2.11	Påverkan på naturmiljön.....	30
4.2.12	Påverkan på kulturmiljö	31
4.2.13	Påverkan på yt- och grundvatten	32
4.2.14	Påverkan på rekreation/turism	32
4.2.15	Påverkan på människors hälsa	33
4.2.16	Ekonomisk påverkan	33
4.2.17	Tillfartsvägar	35
4.2.18	Risker	36
4.2.19	Avstånd mellan vindkraftverken	36
4.2.20	Förenlighet med gällande kommunala planer	36
4.2.21	Fastighetsförhållanden	37
4.2.22	Uppställningsytor	37
4.2.23	Elproduktion.....	38
4.2.24	Ägandeförhållande	38
4.2.25	Opartiskhet	38
5.	Referenser.....	39

Bilagor

- [1] Försvarsmakten Hinderremiss
- [2] Flyghinderanalys Luftfartsverket
- [3] Post- och telestyrelsen
- [4] Länsstyrelsen Skåne samt Länsstyrelsen i Kronobergs län – Skriftligt yttrande
- [5] Samrådsunderlag (version 1)
- [6] Samrådsunderlag (uppdaterat)
- [7] Mötesanteckningar - Avgränsningssamråd med Länsstyrelse och kommun 23 samt 27 sep 2022
- [8] Inbjudan till samråd – brev till berörda fastighetsägare + sändlista (vindpark och elledning) (GDPR)
- [9] Inbjudan till samråd – brev till myndigheter, organisationer och företag
- [10] Inbjudan till samråd – annonsering i tidning
- [11] Utställningsmaterial fysiskt samrådsmöte – Affischer, fotomontage, information etc.
- [12] Inkomna synpunkter i sin helhet – Fastighetsägare och allmänhet (GDPR)
- [13] Inkomna synpunkter i sin helhet – Myndigheter, organisationer och företag
- [14] Granskningsyttrande över förslag till Vindbruksplan (TÖP) - Länsstyrelsen Skåne (2013)
- [15] Inkomna synpunkter i sin helhet – Osby kommun och Älmhults kommun
- [16] Teracom (SEKRETESS)
- [17] Enskildas yttranden innan samrådsmötet (GDPR)
- [18] Eurowind Energys yttrande över Osbys vindbruksplan

1. Inledning

Eurowind Energy AB (verksamhetsutövare) ansöker om tillstånd enligt miljöbalken för att uppföra en vindpark i det utpekade vindbruksområdet, A3 mellan *Liasjön och Gråshultasjön*, i Osby kommun, Skåne län. Aktuellt område för vindparken är beläget cirka 7 km norr om Osby väster om väg 23. Projektets utgångspunkt i samrådsskedet var en park omfattande 15 vindkraftverk där respektive verk har en totalhöjd på 270 meter. Efter genomförda samråd och utredningar har Eurowind Energy valt att minska antalet verk i den sökta vindparken till 10 verk med hänsyn till motstående intressen.

Inför framtagande av miljökonsekvensbeskrivning (MKB) och ansökan om tillstånd för vindkraftparken har Eurowind Energy, i enlighet med 6 kap Miljöbalken, genomfört en samrådsprocess, ett så kallat avgränsningssamråd. För en verksamhet som per automatik antas medföra betydande miljöpåverkan enligt miljöbedömningsförordningen (2017:966) behövs inget undersökningssamråd eller beslut om betydande miljöpåverkan från länsstyrelsen. Sökanden kan istället direkt genomföra ett avgränsningssamråd, vilket har gjorts och redogörs för i denna samrådsredogörelse.

Syftet med avgränsningssamrådet är att MKB:n ska få lämplig omfattning och detaljeringsgrad där fokus läggs på de miljöaspekter som är relevanta. Denna samrådsredogörelse redovisar hur samrådsprocessen genomförts, vilka synpunkter som inkommit och hur dessa bemötts av Eurowind Energy. Dialoger med berörda avseende specifika frågor har även ägt rum efter den uttalade samrådsperiodens slut, varför samrådsprocessen kan sägas ha fortlöpt under hela planeringsfasen.

Den planerade processen för samrådets genomförande presenterades för Länsstyrelsen i Skåne vid samrådsmöte i september 2022.

Samrådsredogörelsen är sammanställd av Sweco Sverige AB på uppdrag av Eurowind Energy.

2. Tidig dialog

Tidiga remisser har skickats till Försvarsmakten, bilaga [1], Luftfartsverket, bilaga [2], Post- och telestyrelsen, bilaga [3] och relevanta telekombolag, bilaga [3].

Remiss har skickats till Post- och telestyrelsen beträffande tillståndshavare med radiolänkstråk i landskapet. Det framgick att det finns tillståndshavare med vilka Eurowind Energy har kommunicerat för att säkerställa att vindparken kan uppföras utan att störa befintliga länkstråk.

Luftfartsverket har utifrån en tidig remiss meddelat att utredningsområdet för vindparken befinner sig ca 48 km från Kristianstad flygplats och i ytterkanten av flygplatsens MSA-yta. Eventuellt behöver en mindre höjning av MSA-ytan göras men det är fullt möjligt och kommer inte att påverka den operativa verksamheten vid flygplatsen. Eurowind Energy har fortsatt samrått med Luftfartsverket samt Kristianstad flygplats och avser att samråda vidare i frågan med flygplatsen, efter erhållet tillstånd för uppförandet av vindparken.

En hinderremiss skickades till Försvarsmakten som svarade att det inte finns några riksintressen för totalförsvaret i eller i anslutning till utredningsområdet för vindparken. Under planeringsarbetet har dialog skett parallellt med Försvarsmakten som har fått ta del av och godkänt den nu aktuella utformningen av sökt vindpark.

Det har i tidigt skede säkerställts att avstånd mellan vindkraftverk och större kraftledningar, järnvägar och större vägar överstiger vindkraftverkens totalhöjd.

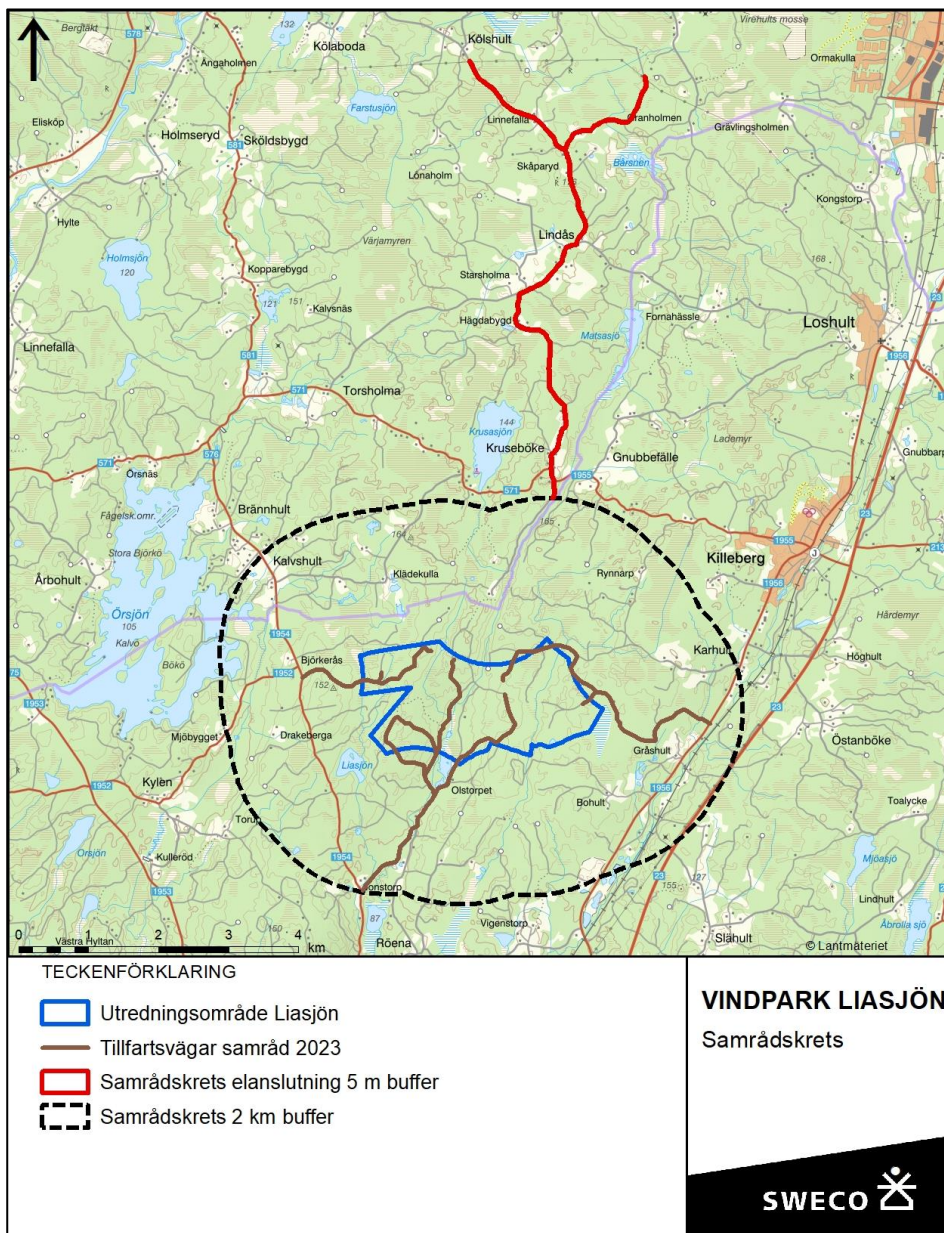
Eurowind Energy har under planeringsfasen haft dialog med kommunen, både handläggare och politiker, bland annat för att säkerställa att vindparken inte strider mot kommunens planer.

Eurowind deltog bland annat på kommunstyrelsens öppna möte den 1 februari 2023 för att informera kommunens politiker. Kallelse och protokoll finns på Osby kommuns hemsida.

3. Samrådets genomförande

3.1 Samrådskrets

Eurowind Energy har avgränsat samrådskretsen i enlighet med Länsstyrelsens avståndsrekommendation i sitt samrådsyttrande, bilaga [4], gällande vilka som bör ingå i samrådskretsen. Fastighetsägare inom 2 km från utredningsområdet samt inom 5+5 meter från sträckningen för elanslutningen ska ses som särskild berörda, se Figur 1 nedan.

Figur 1. Utredningsområdet (blåmarkerat) med avgränsad samrådskrets (svartmarkerat) för Vindpark Liasjön inkl elanslutning (rödmarkerat). Observera att planerade tillfartsvägar i denna karta var ett tidigt samrådsförslag för att täcka in olika förslag innan urvalet.

3.2 Samråd med länsstyrelse och kommun

Ett första samrådsunderlag, bilaga [5] skickades till Länsstyrelsen i Skåne län och Osby kommun, den 6 juli 2022. Ett slutligt samrådsunderlag, bilaga [6], skickades i februari 2023.

Ett avgränsningssamråd med Länsstyrelsen samt Osby kommun och Älmhults kommun hölls den 23 september 2022, bilaga [7]. Ett kompletterade digitalt möte hölls den 27 september 2022, bilaga [7]. Vid det kompletterande samrådet närvarade Länsstyrelsen i Skåne län och Osby kommun. Länsstyrelsen i Kronoberg var även inbjudna men deltog ej på mötet. Agenda för dessa möten var samrådsunderlaget, samrådskrets (Figur 1), resultat från inventeringar som dittills tagits fram, samt övriga synpunkter.

Under samrådsmötena lämnade både Länsstyrelsen och kommunen kommentarer och synpunkter på projektet vilka är inarbetade i mötesanteckningarna, bilaga [7]. Inför den slutgiltiga versionen av protokollet har länsstyrelsen och kommunen getts möjlighet att lämna synpunkter på protokollen [7].

3.3 Inbjudan till samråd

Den 23 februari 2023 skickades samrådsinformation, bilaga [8], ut till berörda fastighetsägare per post. Likaså fick de som berörs av planerad elledning (norr om verksamhetsområdet) en inbjudan, bilaga [8], till samråd. Adressunderlaget hämtades genom uttag från Lantmäteriets fastighetsregister.

Informationsbrev innehöll en inbjudan till samråd och inbjudan till fysiskt samrådsmöte samt digital länk med möjlighet att ta del av samrådsunderlaget, bilaga [6], på Eurowind Energys hemsida. Totalt gjordes 327 brevutskick, både inom Sverige och till utlandet, se sändlista i bilaga [8].

Den 6 mars 2023 gjordes utskick av samrådsinbjudan till berörda myndigheter, organisationer och företag, huvudsakligen via e-post, bilaga [9]. Berörda företag har avgränsats genom de företag som äger fastighet inom samrådskretsen och/eller bedöms vara verksamma inom området.

Inbjudan till samråd har även genomförts via annonsering i tidningen Norra Skåne/Kristianstadsbladet den 28:e februari, Sydsvenskan den 2:a mars samt Smålandsposten den 28:e februari, se bilaga [10]. Inbjudan till samråd har även annonserats på kommunens hemsida samt på Eurowinds hemsida bilaga [10].

3.4 Samråd med enskilda och allmänhet

Ett fysiskt samrådsmöte i form av ett öppet hus genomfördes den 14 mars 2023 mellan kl. 16:00-21:00 i Osby församlingshem.

Inför samrådet hade cirka 150 personer föränmält sig. Uppskattningsvis kom ungefär lika många till samrådsmötet på plats.

I församlingshemmet presenterades utställningsmaterial i form av affischer/posters med information, bilaga [11], och fotomontage [6]. På samrådet fanns representanter från Eurowind Energy och Sweco som informerade om projektplanerna, svarade på frågor och tog emot synpunkter.

Två muntliga presentationer av projektet hölls under kvällen. Deltagarna fick också möjlighet att lämna synpunkter och ställa frågor under presentationen.

Ett antal exemplar av samrådsunderlaget, bilaga [6], i pappersformat fanns tillgängliga liksom formulär, [12], för att lämna synpunkter under mötet.

En summering av de samrådsaktiviteter som Eurowind Energy genomfört sammanfattas i Tabell 1 nedan. Möjlighet att lämna information och synpunkter har kunnat ske dels på plats via formulär som lämnats i "synpunktlådan", dels via e-post, brev och telefon fram till och med den 30 april 2023. Efter den officiella samrådsperiodens slut har dialog förts med några samrådsparter (t ex Försvarmakten, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Teracom, Växjö Småland airport och Kristianstad Österlen airport samt enstaka fastighetsägare).

En sammanställning av de yttranden som inkommit och Eurowind Energys bemötande av dessa framgår i kapitel 4.

Tabell 1: Sammanfattning av genomförda samrådsaktiviteter i kronologisk ordning.

Datum	Aktivitet
23 september 2022	Avgränsningssamrådsmöte med Länsstyrelsen i Skåne län, Osby kommun och Älmhults kommun. Projektets förutsättningar och processen för samrådet presenterades för länsstyrelsen och kommunerna vid samrådsmötet.
27 september 2022	Uppföljande möte med Länsstyrelsen i Skåne län och Osby kommun. Samrådsunderlag, inventeringar, samrådsrets och övriga synpunkter diskuterades.
1 februari 2023	Presentation kommunstyrelsemöte som var öppet för allmänheten.
23 februari 2023	Utskick av inbjudan till samråd till särskilt berörda/fastighetsägare via post. Samrådsunderlag läggs upp på Eurowind Energys hemsida.
6 mars 2023	Utskick av inbjudan till skriftligt samråd till myndigheter, organisationer och företag, huvudsakligen via e-post.
28 februari/ 2 mars 2023	Annonsering i Lokaltidningen Norra Skåne, Sydsvenskan och Smålandsposten.
14 mars 2023	Samrådsutställning för allmänheten i Osby församlingshem.
30 april 2023	Sista dag för inlämnande av yttrande.

Projektets hemsida har uppdaterats löpande med info om att det bland annat är 10 verk som fortsatt utreds inklusive nya fotomontage och information om processen.

3.5 Samråd med berörda myndigheter, organisationer och företag

Utöver samråd med kommun, Länsstyrelse och allmänheten, genomfördes även samråd med en uppsjö myndigheter, organisationer och företag. Samrådsinbjudan, bilaga [9], översändes, tillsammans med samrådsunderlaget, bilaga [6], via e-post till parterna. I ett fåtal undantagsfall översändes samrådsinbjudan och samrådsunderlaget via brevpost. Synpunkter från berörda myndigheter, organisationer och företag redovisas i avsnitt 4.1. Samtliga inkomna synpunkter från berörda myndigheter, organisationer och företag finns redovisade i original i bilaga [13].

Projektets hemsida har uppdaterats med info att 10 verk fortsatt utreds inklusive nya fotomontage och information om processen.

4. Inkomna synpunkter och bemötande av dessa

Under samrådet har det sammantaget inkommit omkring fyrtio skriftliga yttranden. Frågor har under samrådet besvarats via telefon med hänvisning till att lämna yttranden via yttrandemail så att de uppfattas och hanteras i samrådsredogörelsen korrekt. Eurowind Energy ser informationen som inkommit i samrådet som nyttig och viktig vid planering av vindparken och har beaktat de synpunkter som inkommit i den mån det varit möjligt och rimligt. Inkomna synpunkter har påverkat utformningen av vindparken och miljökonsekvensbeskrivningen.

4.1 Synpunkter från myndigheter, företag och organisationer

Nedan följer en redovisning över inkomna yttrandena från länsstyrelserna, kommunerna, myndigheter, företag och organisationer som kommit in i samrådet. Yttrandena redovisas i sin helhet i bilagorna [4], [15] och [13].

4.1.1 Länsstyrelsen i Skåne län

Länsstyrelsen i Skåne län har varit involverad som samrådspart i ett tidigt skede, och en del mailväxling har förekommit. Under samrådsmötet den 23:e september 2022 inkom Länsstyrelsen i Skåne län med följande synpunkter:

Länsstyrelsen upplyser om att det tematiska tillägget till översiktsplanen (TÖP) gäller parallellt med Länsstyrelsens granskningsyttrande, bilaga [14], om TÖP:en. Länsstyrelsen påpekar att i Länsstyrelsens granskningsyttrande framgår bland annat att avstånden ibland kan vara för snävt angivna och ibland för väl tilltagna och att detta behöver värderas ytterligare i förhållande till de olika skyddsobjekten. Vad gäller detaljplaner kan miljöprövningsdelegationen inte meddela beslut i strid med dessa. Vad gäller grundläggande planeringsunderlag så som översiktsplanen handlar det mer om verksamhetsutövarens motivering för att påvisa att den ansökta verksamheten inte strider mot planens inneboende syfte.

Avseende ansökningsform avsåg Eurowind Energy att ansöka om en så kallad box-modell. Skånes länsstyrelse meddelar att de inte ser positivt på att ansöka om miljötillstånd enligt box-modellen utan hellre ser en ansökan med fasta positioner med viss flyttmån. Detta då det finns en stor konkurrens för markanvändningen i Skåne och ansökningsformen om fasta positioner utgör bättre förutsättningar för att pröva tillåtlighet.

Länsstyrelsen menade att ansökan ska omfatta följdverksamheter som är hänförlig till vindkraftsanläggningen. Viktigt är nämligen att verksamhetsutövaren redovisar och motiverar var gränsen för den ansökta verksamheten har dragits och att alla aspekter så som till exempel biotopskyddsdispenser fångas in i samma prövning.

Länsstyrelsen lyfte att naturvärdesinventeringen behöver omfatta alla markytor som på något vis planeras att tas i anspråk. Länsstyrelsen önskar även skicka med att den lämpliga upplösningens graden är medel för dessa inventeringar och att naturvärdesklass 4 bör tas med som ett tillägg. Länsstyrelsen upplyste även om att rödlistade, skyddade och fridlysta arter behöver omfattas av miljökonsekvensbeskrivningen. Länsstyrelsen anser att fladdermöss ska inventeras och hänvisar till kunskapskravet i miljöbalken.

Även en detaljerad redovisning av artförekomster med koordinatsättning bör framgå i inventeringsrapporten. Om våtmarker riskerar att påverkas av projektet, direkt eller indirekt, ska även de ingå i naturvärdesinventeringen och groddjur inventeras.

Länsstyrelsen belyste att det finns Natura-2000 områden som ligger utanför utredningsområdet. Till skillnad från naturreservat kan åtgärder som utförs utanför ett Natura-2000 område kräva tillstånd om den ger en påverkan i Natura-2000 området på de värden som området avser att bevara. Att dessa områden inte kommer att påverkas behöver tydligt redovisas och motiveras för i miljökonsekvensbeskrivningen via bland annat stöd från områdets bevarandeplan.

Under samrådsmötet förtydligade Eurowind Energy kring planerna på att uppföra verk som är 270 meter höga. Länsstyrelsen belyser vikten av att om ett område tas i anspråk för vindbruk så ska detta ianspråktagande ge en så stor utkomst som möjligt – för det intrång som görs. Verksamheten ska ge högsta möjliga energiproduktion till minsta möjliga miljöpåverkan.

Under uppföljningssamrådsmötet den 27 september 2022 inkom Länsstyrelsen med ytterligare synpunkter, bilaga [7]. Länsstyrelsen belyser vikten av att presentera och beskriva tid på dygn och årstid som rörliga skuggor kan förekomma vid bostadshus och vilka åtgärder bolaget avser att vidta för att uppfylla riktlinjerna.

Länsstyrelsen rekommenderade att utreda möjligheten för att ekologiskt kompensera för intrånget i området. Vidare lyfts att lämpliga kompensationsåtgärder kan definieras utifrån resultaten från naturvärdesinventeringen.

Mötesanteckningarna framgår av bilaga [7].

Efter samrådsmötet inkom Länsstyrelsen i Skåne län med ett skriftligt yttrande [4]. Nyttillkomna synpunkter utöver de ovan redovisade, redovisas i texten nedan:

Länsstyrelsen anser att tillståndsansökan ska innehålla bolagets yrkanden och eventuella andrahandsyrkanden. Bolaget ska föreslå begränsningsvillkor som ska gälla för verksamheten och vilka åtaganden som görs.

Boxmodellen (som Eurowind Energy föreslog i det initiala samrådet) bedöms inte utgöra ett tillräckligt underlag för beslut eller bedömning av verksamhetsmiljöpåverkan. Vindkraftverkens totalhöjd (upp till rotorbladens högsta punkt) ska framgå samt vindkraftverkens höjd i meter över havet.

Länsstyrelsen påpekar vikten av en korrekt miljökonsekvensbeskrivning som omfattar verksamhetens samtliga faser. Miljökonsekvensbeskrivningen ska behandla påverkan på en mångfald av faktorer. MKB:n ska även behandla påverkan på skyddsklassade arter och redovisa utförda inventeringar i detalj, exempelvis avseende fladdermöss och fågelarter. Eurowind Energy ska även redovisa förenligheten med gällande översiktsplaner för Osby kommun.

Ansökan ska innehålla en utförlig lokaliseringstudering och ett nollalternativ, samt vilka alternativa lokaliseringar och utformningar som har undersökts. Bolaget behöver även redogöra för ianspråktagandet av skogsmark och hur kraven i 3 kap 4 § miljöbalken uppfylls.

Länsstyrelsen anser att det behöver framgå i ansökan om anläggningsarbeten kommer att ske i vattendrag samt vilken påverkan som kommer att ske på vattenområden inom verksamhetsområdet.

Länsstyrelsen påpekar vikten av en utförlig redovisning av objekt och områden av betydelse för kulturmiljön i MKB. Likaså ska påverkan på landskapsbilden redovisas i detalj.

Likaså ska en störningsanalys, flyghinderanalys och risker (likväl ekonomiska risker) beskrivas utförligt i ansökan och MKB.

Länsstyrelsen påpekade även vikten av en utförlig och korrekt bedömning av projektets kumulativa effekter. Detta gäller främst kring kumulativ bullerpåverkan, där påverkan från vägar och järnvägar ska beaktas.

Länsstyrelsen avslutade sedan sitt yttrande med att föreslå samrådsrets och samrådsparter för processen.

Bemötande:

Eurowind Energy tackar för Länsstyrelsen i Skånes utförliga yttrande och synpunkter likväl stöd under det tidiga skedet av tillståndsprocessen. Eurowind Energy har noterat samtliga av Länsstyrelsen synpunkter och har tagit med sig dessa för närmare beaktande i det fortsatta arbetet med utformningen av verksamheten och miljöbedömningsprocessen.

Sedan samrådet med Länsstyrelsen i september 2022 har ett uppdaterat samrådsunderlag framtagits där Länsstyrelsen synpunkter noga vägts in för att täcka in alla områden av påverkan som behövde beskrivas. I det vidare arbetet med MKB:n, har samtliga områden som Länsstyrelsen belyste i sitt yttrande beaktats. Samtliga inventeringar och utredningar som rekommenderats av Länsstyrelsen har genomförts och redovisas i MKB:n. Rapporterna biläggs MKB:n.

Gällande Länsstyrelsens granskningsyttrande på TÖP:en (vindbruksplan, 2013) bedömer Eurowind Energy att aktuell vindpark inte strider mot länsstyrelsens granskningsyttrande. Granskningsyttrandets rekommendation om en skyddszon på 1000 m till Natura 2000-områden bedöms kunna hållas med god marginal sedan ett flertal verk i utredningsområdets östra del valdes bort.

Den tillfatsväg som planeras breddas i närheten av Natura 2000-området Gråshult bedöms utgöras av en följdverksamhet till vindparken, detta beskrivs i MKB:n i avsnitt 7.5.1. MKB:n redogör för Natura 2000-området Gråshult och beskriver varför området inte bedöms påverkas varken direkt eller indirekt av vindpark eller åtgärder på vägnätet.

Strandskyddsområdet för Krusån har i aktuellt projekt betraktats som ett s.k. *stoppområde*, där verk inte får etableras. Även rotorbladen ska vara utanför gränsen för strandskyddet.

Inga detaljplaner berörs av föreslagen vindpark. Genomgång av kommunens översiktsplan visar att projektet inte strider mot planens inneboende syfte. Hur vindparken förhåller sig till kommunala och regionala planer framgår av MKB:n i avsnitten 2.4 samt 8.

Gällande boxmodellen har Eurowind Energy frångått denna ansökningsform och ansöker nu för fasta positioner (med flyttmån på 50 meter) enligt Länsstyrelsens anvisning. Marken där verken planeras ligger på höjden 105-136 meter över havet vilket framgår av Bilaga 2F till MKB:n, vilket innebär att totalhöjden 270 meter ligger på 375-406 meter över havet.

Enligt Länsstyrelsens önskemål omfattar vindparkens ansökan även dess följdverksamheter, i den detaljeringsgrad det är möjligt i nuläget. Följdverksamheterna innebär anläggandet av etableringsytor, tillfartsvägar och internt elnät. Det har inte varit möjligt att i ansökan, innan detaljprojektering, fånga in anmälan om vattenverksamhet för trumåtgärder i vattendrag som korsas av planerat vägnät, eftersom detaljprojektering inte är klar. När Eurowind Energy inlett detaljprojektering av tillfartsvägar och internt elnät kommer det klargöras vilka ytterligare eventuella anmälan eller tillstånd som behöver göras/sökas. Dessa lämnas in separat. Vid tiden för tillståndsansökan är det endast dispens från Krusåns strandskydd (för anläggande av ny väg över ån) som Eurowind Energy vill ska samprövas med vindparken. Eventuella dispenser eller tillstånd enligt miljöbalken på grund av anläggande av elkabel utanför verksamhetsområdet åligger nätägaren att identifiera i samband med koncessionsansökan.

Eurowind Energy har gjort kompletterande naturvärdesinventering (NVI) och kulturmiljöutredning i fält för att täcka in ytor när vägnätet har projekterats om. Dock har det bedömts som tillräckligt att NVI omfattar naturvärdesklass 1-3 enligt gällande standard. Ytor med naturvärdesklass 4 (som kan väljas som tillägg) var en rekommendation från Länsstyrelsen och har inte ingått i inventeringen eftersom området övervägande utgörs av

produktionsskog. Produktionsskogars möjlighet att hinna utveckla högre naturvärden på sikt brukar ses begränsade på grund av den återkommande avverkningen.

MKB:n redogör för naturvårdsarterna enligt Länsstyrelsens önskemål, i avsnitt 7.5.3. Kravet på fladdermusinventering har uppfyllts och redovisas i MKB:n i avsnitt 7.6.9.

NVI rapporten redovisar artförekomst angivna med koordinater (Sweref 99TM) enligt Länsstyrelsens önskemål. Någon groddjursinventering har inte ansetts vara aktuell i detta projekt.

Genom att planera för moderna verk med hög märkeffekt, inom vindbruksplanens utpekade A-område, uppfyller Eurowind Energy kravet att ianspråktagen mark ger högsta möjliga energiproduktion till minsta möjliga miljöpåverkan.

Skuggeffekter och skyddsåtgärder mot rörlig skugga presenteras med karta och text i MKB avsnitt 7.4.3. I Bilaga 2G, Skuggberäkning framgår resultat av detaljberäkningar av skuggtimmar vid olika koordinatsatta punkter som motsvarar bostads- och fritidshus.

Eurowind Energy har frivilligt utrett möjliga åtgärder för ekologiskt kompenserande främst inom, men även strax utanför, verksamhetsområdet. För att säkerställa att åtgärderna går att genomföra har godkännande hämtats in av berörda markägare. Kompensationsåtgärderna framgår av MKB:n i avsnitten 7.5.1, 5.5.2 samt 7.5.4 och finns även listade i slutet av Bilaga 2K.

Tillståndsansökan innehåller Eurowind Energys yrkanden. Av tillståndsansökan framgår de begränsningsvillkor som bolaget föreslår och av MKB:s olika avsnitt samt Bilaga 2K framgår vilka skydds- och kompensationsåtgärder som Eurowind Energy åtagit sig. MKB:n omfattar samtliga faser så som byggskede, drift och avveckling. Bedömd påverkan på skyddsklassade arter (fåglar) redovisas i MKB:n i avsnitt 7.6.7. Förekomst av nationellt skyddsklassade arter ska inte redovisas öppet, till skydd för arterna, varför Eurowind Energy bedömer att rapport *Fågelinventering* ska ses som sekretess.

Lokaliseringsutredningen samt nollalternativet redovisas i MKB:n i avsnitt 4.1 respektive 4.4. Vindparken bedöms inte strida mot 3 kap 4 § miljöbalken avseende skogsbruk av nationell betydelse då skogsbruket kommer kunna fortgå inom verksamhetsområdet under hela drifttiden (MKB:n redogör även för detta, i avsnitt 12).

Verk placeras inte i våtmarker, och funktionella skyddszoner lämnas runt vattendrag och våtmarker. Groddjursinventering har inte ansetts aktuell. Mindre kulverteringar eller trumförlängningar bedöms komma att ske när vägnätet anläggs. Förutom passagen av Krusån kommer ytterligare sex mindre vattendrag att passeras av vägnätet med nuvarande förslag. Platser för dessa framgår av karta i avsnitt 7.7.1, i MKB:n.

Störningar beskrivs i MKB:n, framförallt i avsnitt 7.4 som handlar om boendemiljö och människors hälsa kopplat till ljud, hinderbelysning, skuggor och föroreningar. Störningar i form av förändrad landskapsbild eller påverkan på friluftsliv och rekreation beskrivs i avsnitt 7.3 respektive 7.9. Risker samt flyghinderanalys beskrivs också i MKB:n, se avsnitt 11 och 12.

4.1.2 Länsstyrelsen i Kronobergs län

Länsstyrelsen i Kronobergs län meddelade [1] att man inte hade några synpunkter på samrådsunderlaget och avstår därmed från att lämna något samrådsyttrande.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar detta.

4.1.3 Osby kommun

Under samrådsmötet den 23:e september 2022 inkom Osby kommun med följande synpunkter:

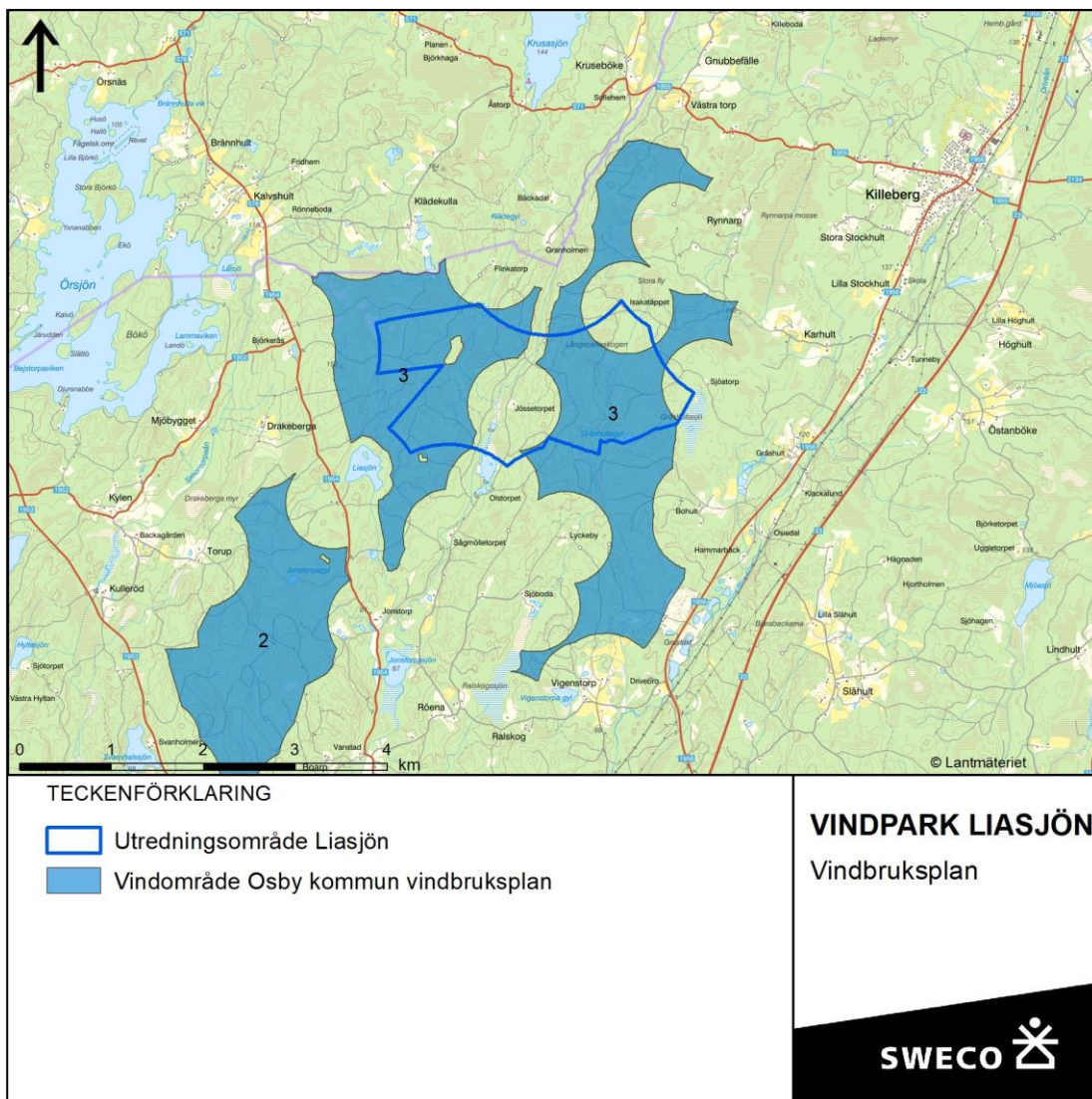
Osby kommun förtydligar att det inte pekats ut några tysta områden i kommunens översiktsplan. Osby kommun anser att utredningsområdet och närområdet rent allmänt utgör ett område som är sällan besökt. Större besöksfrekvens kan tänkas vara under älgjakten.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar detta och berörda jaktlag kommer att meddelas inför byggtid och etablering av vindparken.

Gällande vindbruksplanen har Eurowind Energy lämnat ett skriftligt yttrande, bilaga [18], till kommunen 2022-10-18 där företaget föreslog att hänsynsavståndet kan frångås till byggnaderna Jössetorpet, Olstorpet, Sjöatorp samt Isakatäppet. I praktiken innebär detta att hela utredningsområdet kan nyttjas för vindkraftsetablering. Efter platsbesök samt dialog med fastighetsägare har Eurowind Energy kunnat fastställa att byggnaderna i fråga inte är bostäder, utan byggnader som fastighetsägarna inte avser att underhålla eller endast använda för jaktstyften. Särskilt hänsynsavstånd till dessa byggnader för att upprätthålla riktlinjer för t.ex. ljud eller skuggor bör därför kunna undantas.

Eurowind Energy har efter det haft ytterligare dialog med kommunen och Länsstyrelsen där det framgår att Eurowind Energy inte ber om en förändring av vindbruksplanen. Eurowind Energy ber istället om ett yttrande över sitt förslag (som framgår av tillståndsansökan) om att nyttja *hela* utredningsområdets potential, även de delar som är utanför utpekade A-område i Osby kommuns vindbruksplan. På det svarade länsstyrelsen att översiktsplaner inte har samma starka juridiska vikt som en detaljplan har, utan ger mer en vägledning om områdets planerade utveckling, se bilaga [4]. Länsstyrelsen meddelade också att det är upp till Eurowind Energy att visa att den planerade verksamheten inte strider mot eller ligger till hinder för genomförandet av översiktsplanen även om verken lokaliseras utanför det område som pekats ut för vindbruk. Planerad vindpark bedöms inte strida mot vare sig gällande översiktsplan, förslag till ny översiktsplan eller genomförandet av gällande vindbruksplan. MKB:n redogör för detta i avsnitt 4.1 samt avsnitt 8.

Figur 2 Utpekat vindområde i Osby kommuns Vindbruksplan i förhållande till aktuellt utredningsområde.

4.1.4 Älmhults kommun

Kommunstyrelsen i Älmhults kommun har lämnat synpunkter på Eurowind Energys planer på att bygga och driva en vindpark vid Liasjön, Osby kommun, enligt ärendenummer KS 2023/78, bilaga [15].

Kommunstyrelsen pekar på flertalet händelser i omvärlden vilket påverkar el- och energiläget negativt i Sverige, och anser utifrån detta att det är av största vikt att stärka den inhemska elproduktionen i Sverige. I sitt yttrande 2014 till ny vindbruksplan för Osby kommun hade Älmhults kommun inga synpunkter, utöver den buffertzonen som påverkade kommunen, på utpekat vindbruksområde. Detta vindbruksområde överensstämmer till största delar med det planerade området för Eurowind Energy tilltänkt vindpark. Kommunstyrelsen menar att det finns få allmänna intressen i och i närheten av området. Kommunstyrelsen har därför inga principiella synpunkter på den föreslagna vindkraftsparken. Istället anges några områden som behöver utvecklas i den fortsatta processen och i kommande MKB.

Kommunstyrelsen anser att den nya ledningen mellan vindkraftsparken och det överliggande nätet behöver beskrivas ytterligare för att det ska framgå vilka konsekvenser den kan ge. Likaså bör Eurowind Energy säkerställa att inga bullerriktvärden överskrids vid bostadshusen i närheten av parken. Skuggningseffekten måste beaktas i arbetet med MKB.

Kommunstyrelsen anser att Eurowind Energy ska avsätta medel i en lokal vindkraftsfond i dialog med både Älmhult och Osby kommun.

Bemötande:

Eurowind Energy har tagit med sig synpunkterna i det fortsatta arbetet och instämmer i vikten av inhemsk produktion av förnyelsebar energi. I MKB:n har vägsträckningen för elkabel upp till överliggande nät översiktligt beskrivits (se text och karta i avsnitt 5.6) samt vilken miljöpåverkan anläggandet antas medföra (integrerat i avsnitt 7.5). Ledningsdragningen till överliggande elnät kommer att prövas genom koncession i en separat ansökan, om tillstånd för vindkraftsanläggningen erhålls. Eventuella tillstånd enligt miljöbalken, kopplade till ledningsdragningen, görs av nätägaren tidsmässigt i anslutning till koncessionsansökan. Ljudberäkningar har genomförts för att säkerställa att inga riktvärden överskrids.

Beräkningar har genomförts av vindparkens sannolika skuggeffekt utan beaktning av skymmande träd. Riktvärdet på 8 timmar skuggning/år överskrids för en del bebyggelse utifrån använda beräkningsförutsättningar. När vindkraftsverken upphandlats, totalhöjden bestämts och fastställande av slutgiltiga verkspositioner gjorts kommer skuggpåverkan studeras i detalj. Därefter införs skuggdetektorer på samtliga verk som bedöms ha behov av det, så att riktlinjer om maximal skuggtid på 8 timmar per år eller max 30 min under en dag uppfylls för all kringliggande bebyggelse (bostäder och fritidshus).

4.1.5 Havs- och vattenmyndigheten

Havs- och vattenmyndigheten har tagit del av samrådsunderlaget i rubricerat ärende. Myndigheten meddelar att de avstår från att lämna synpunkter på underlaget. Det innebär inte att myndigheten tagit ställning i sakfrågan eller handlingarna i ärendet.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar att myndigheten avstår från att lämna synpunkter på underlaget och därmed av avgränsningen av MKB.

4.1.6 MSB

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) inkom med en förfrågan av koordinaterna på vindkraftverkens placeringar, alternativt hörnkoordinater över området. Efter att MSB hade delgivits koordinater inkom de med ett yttrande.

MSB har utrett konsekvenserna av planerad vindkraftspark avseende påverkan på radiokommunikationssystemet Rakel. Slutsatsen lyder att vindkraftsparken inte kommer att ha någon påverkan på Rakelnätets befintliga länkstråk samt att verkens placering inte kommer att påverka radiosystemet Rakel. MSB har därmed inget att invända mot etablering av en vindpark i området.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar MSB:s yttrande.

4.1.7 Luftfartsverket

Eurowind Energy har sänt en förfrågan om flyghinderanalys till Luftfartsverket, bilaga [2]. Följande flygplatser är berörda och omfattas således av flyghinderanalysen och har ingått i samrådsretsen: Kristianstad samt Växjö/Kronoberg. Luftfartsverket (LFV) har därmed

genomfört en analys i två delar avseende påverkan på CNS-utrustning samt påverkan på luftrum för in- och utflygningsprocedurer för flygplatserna.

LFV har som sakägare av CNS-utrustning inget att invända mot planerad etablering. LFV har i hindernanalysen inte funnit att planerad verksamhet kommer att inverka på de berörda flygplatsernas hinderbegränsade områden eller CNS-utrustning. Påverkan finns däremot på Kristianstad Österlen Airports MSA-område, se yttrande för Kristianstad Österlen Airport.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Luftfartsverkets yttrande. Samråd kommer att ske vidare (efter erhållet tillstånd) med Kristianstad Österlen Airport för att säkerställa att inga flyghinder uppstår i samband med etableringen av vindparken.

4.1.8 Växjö Småland Airport

Via genomförandet av flyghinderanalysen, inkom yttranden från Växjö Småland Airport, bilaga [2]. Efter att tagit del av dokumentationen har Växjö Småland Airport inget att erinra på det redovisade förslaget, förutsatt att de redovisade maxhöjderna på byggnationer/markutformning följs.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Växjö Småland Airports yttrande. Eurowind Energy kommer inte att uppföra verk som är högre än referensverket i MKB:n (totalhöjd 270 m).

4.1.9 Kristianstad Österlen Airport

Via genomförandet av flyghinderanalysen, inkom även yttrande från Kristianstad Österlen Airport, bilaga [2]. Flygplatsen anser att aktuell placering av vindparken skulle påverka publicerade lägsta säkra flyghöjd för radionavigeringsfyren OEM. För att ändra de berörda värden behöver flygplatsen genomföra en ändring av AIP, Aeronautical Information Publication, kopplat till radionavigeringsfyren OEM. En sådan ändring görs genom en beställning av ändring av AIP med hjälp av flygtrafiktjänstleverantör. Efter det sker handläggande samt godkännande hos Luftfartsverket. Eventuella kostnader kopplade till ändringar i publicerade värden får inte belasta flygplatsen, utan ska betalas av etableraren av vindparken.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Kristianstad Österlen Airports yttrande om att eventuella kostnader kopplade till ändringar i publicerade värden ska betalas av etableraren (Eurowind i detta fall). Eurowind Energy kommer vidare (efter erhållet tillstånd) att samråda i frågan med flygplatsen.

4.1.10 Försvarsmakten

Försvarsmakten involverades tidigt i processen för att klarlägga eventuella hinder för etablering av en vindpark vid Liasjön, Osby kommun, se bilaga [1]. Försvarsmakten har således lämnat ett yttrande i tidigt skede avseende etableringen.

Försvarsmakten har i det tidiga skedet inget att erinra mot uppförandet av vindkraftpark Liasjön.

Försvarsmakten inkom därefter med ett yttrande den 27 juli 2023. I det nya yttrandet anger Försvarsmakten att de inte har några synpunkter avseende ett uppförande av föreslagen vindkraftsetablering utifrån de förutsättningar som Försvarsmakten redogör för i yttrandet.

Eftersom layouten har ändrats ytterligare har Försvarsmakten ombetts att återigen godkänna placeringen av verken. 2023-11-24 svarade Försvarsmakten att de inte har några synpunkter på det sista förslaget.

Försvarmakten uppger om att i det fall något verk flyttas i någon riktning mer än 30 meter alternativt om totalhöjden ändras måste Försvarmakten få in en ny remiss för att göra en ny bedömning. Försvarmakten uppger också om när i tiden en flyghinderanmälan ska insändas av den sökande enligt Luftfartsförordningen 6 kap. 25 §. Avseende hindermarkering hänvisas till Transportstyrelsens föreskrifter.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Försvarmaktens yttranden. Skulle placeringen av vindkraftverken eller totalhöjden ändras mer än från Försvaret angiven flyttmån, kommer en ny remiss att skickas till Försvarmakten för yttrande. En flyghinderanmälan kommer att insändas i kommande skede om tillstånd för vindkraftsparken erhålls.

4.1.11 Post- och Telestyrelsen

Eurowind Energy ställde en förfrågan till Post- och Telestyrelsen i tidigt skede om att sammanställa vilka tillståndshavare med radiolänkstråk som finns i närheten av positionen för den tilltänkta vindkraftsparken. Flera tillståndshavare har frekvenstillstånd med användning av radiolänk över hela landet. Dessa tillståndshavare ska alltid kontaktas om var deras radiolänkar är placerade.

Tillståndshavarna som alltid skall kontaktas är: Hi3G Access AB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Net4Mobility HB, Telia Sverige AB och Teracom AB. Dessa yttranden redovisas separat.

Post- och Telestyrelsen har således inte lämnat ett yttrande på samrådsunderlaget, utan enbart redovisat samrådsparter [3].

4.1.12 Sjöfartsverket

Sjöfartsverket meddelar i ett skriftligt yrkande att de ej har några synpunkter på vindpark Liasjön i Osby kommun.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Sjöfartsverkets yttrande.

4.1.13 Trafikverket

Trafikverket har inkommit med yttrande och nämner där att man förutsätter att det ej förekommer någon form av reklam på vindkraftverken.

Trafikverket påpekar att avståndet till statlig väg (vägområdesgräns) ska motsvara minst totalhöjden på verken (i detta fall 270 meter). Av säkerhetsskäl bör dessa avståndsregler även tillämpas på kommunala och enskilda vägar. Hänsyn bör där tas till risken för så kallade iskast, där is eller hårt packad snö slungas från rotorbladen. Trafikverket tillägger dock att det föreslagna projektområdet ligger utom riskavståndet för iskast.

Trafikverket påpekar att vid behov av nya till- och utfartsvägar, tillfälliga eller permanenta som berör allmän väg, krävs anslutningstillstånd. Detta ansöks om enligt väglagen § 39.

Trafikverket förutsätter att såväl kostnader för eventuella förstärkningsarbeten som kostnader för att åtgärda skador som kan uppkomma på och vid allmän väg vid transport av vindkraftverken bekostas av vindkraftsexploatören. Transporter på det enskilda vägnätet ska ske i samråd med berörd vägghållare. Tillstånd för åtgärder inom vägområdet krävs enligt väglagen § 43.

Trafikverket anser att en transportplan med beskrivning över vilka vägar som kommer att användas vid transporten av vindkraftverken är nödvändig. I planen bör även en tidplan ingå, likaså bör den beskriva transporten vid en framtida avetablering.

Trafikverket arbetar i nuläget med utbyggnaden av ERTMS, ett nytt signal- och trafikledningssystem för järnvägen. Trafikverket kommer göra en bedömning om vindkraftverken påverkar järnvägens radio- och telesystem i tillståndsskedet då koordinater anges.

Trafikverket påpekar avslutningsvis att etableringen innebär byggnation som är högre än 20 meter, något som kräver en CNS-analys för att säkerställa att ingen påverkan på Luftfartsverkets kommunikationsutrustning sker.

Bemötande:

Eurowind Energy har tagit med sig synpunkterna i det fortsatta arbetet. Ingen reklam kommer att förekomma på vindkraftverken.

Skyddsavstånd (minst verkets höjd, 270 m) från verk till statlig väg hålls eftersom ingen statlig väg finns inom utredningsområdet. Skyddsavståndet hålls även till kommunala och enskilda vägar, förutom där avsikten är att använda det enskilda vägnätet som tillfartsväg fram till respektive verk. Risk för iskast samt skyddsåtgärder för detta framgår av MKB:n i avsnitt 11.1.

Eurowind Energy är införstådd med att skador som kan uppkomma på allmän väg vid transport av vindkraftverken bekostas av vindkraftsexploatören. Samråd med berörda väghållare kommer att ske gällande åtgärder och transporter på det allmänna och enskilda vägnätet efter erhållit tillstånd och i samband med detaljprojektering. Eurowind Energy noterar att tillstånd för åtgärder inom vägområdet krävs enligt väglagen § 43.

Transportplan för etablering och avetablering planeras tas fram i senare skede, efter att tillstånd för vindparken erhållits. En kortfattad redogörelse för avveckling och miljöpåverkan beskrivs i MKB (avsnitt 5.7 och TB avsnitt 6). Eurowind Energy noterar att Trafikverket kommer göra en bedömning om vindkraftverken påverkar järnvägens radio- och telesystem när Trafikverket får ta del av MKB och verkens koordinater. Eurowind Energy har erhållit flyghinderanalys från Luftfartsverket vilken inkluderar en CNS-analys, se yttrandet från Luftfartsverket.

Säkerhetsavståndet för iskast har beräknats (framgår av MKB avsnitt 11.1) vilket är långt från närmaste allmänna vägar eller järnvägar.

4.1.14 Energimyndigheten

Energimyndigheten meddelar i ett digitalt yttrande att de generellt inte deltar i samråd enligt miljöbalken, då de anser att detta ej är deras roll och utanför deras kompensområde. Således kan de ej göra en bedömning av;

- Den enskilda verksamhetens eller åtgärdens lokalisering, omfattning och utformning,
- De miljöeffekter som verksamheten eller åtgärden kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser
- Miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar detta.

4.1.15 SGU

SGU meddelar i sitt yttrande att de endast i undantagsfall lämnar platsspecifika synpunkter i samrådsfasen. Istället hänvisar myndigheten till SGU:s allmänna riktlinjer, vilket bifogades svaret.

I riktlinjerna hänvisar SGU till det omfattande kartunderlag myndigheten har tagit fram och distribuerar via digitala karttjänster för samhällsplanering och infrastrukturprojekt. På SGU:s

hemsida återfinns ett flertal handledningsdokument med relevant information om exempelvis jordarter, berggrund, grundvatten, naturvärden, men även georisker som exempelvis skred, ras, översvämning och erosion. Till dessa vägledningsdokument, ingår även ett flertal checklistor, som myndigheten uppmanar verksamheter att nyttja vid infrastrukturprojekt.

Bemötande:

Eurowind Energy har noterat SGU:s yttrande. SGU:s databaser och underlag har nyttjas i projekteringen för vindkraftsparken för att säkerställa god bärighet, och att området inte utsätts för några relaterade georisker. SGU:s underlag kommer vidare att nyttjas i den kommande detaljprojekteringen tillsammans med platsbesök och fältundersökningar.

4.1.16 Boverket

Boverket meddelar i ett yttrande att de inte har några synpunkter på Eurowind Energys planer på att etablera en vindpark i Osby kommun.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Boverkets yttrande.

4.1.17 Svenska kraftnät

Svenska kraftnät meddelar att de har tagit del av handlingarna för rubricerat ärende. Svenska kraftnät har i dagsläget inga anläggningar eller intressen som berörs i det aktuella området och har därför inga synpunkter på rubricerad remiss. Däremot kan det finnas regionnätsledningarna i närheten och regionnätsägaren bör i så fall höras i samrådet.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Svenska kraftnäts yttrande. Dialog har skett och pågår med regionnätsägaren E.ON om nätanslutning.

4.1.18 Naturvårdsverket

Naturvårdsverket meddelar att de avstår från att yttra sig i rubricerat ärende.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar detta.

4.1.19 Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen har lämnat ett yttrande via e-post. I yttrandet konstaterar Skogsstyrelsen att det enligt deras datasystem inte återfinns några höga natur-, kultur eller sociala värden utöver de belysta värden i samrådsunderlaget inom aktuellt utredningsområde. Det utesluter däremot inte förekomst av dokumenterade värden inklusive hänsynskrävande biotoper. Skogsstyrelsen antar således att konsekvenserna på naturmiljön analyseras i kommande MKB.

Förutom anläggningsytorna för kraftverken kommer anläggning av nya vägar att medföra att en ansevärd skogsmarksareal tas ur bruk för virkesproduktion, samt att naturvärden påverkas negativt av fragmentering av skogsmarken. Vid anläggning av vägar, kablar och anläggningsytorna är det viktigt med stor hänsyn och anpassning till natur- och kulturmiljövärden i området. Även i brukad skog finns ofta naturvärden som är betydelsefulla för hotade arter.

Skogsstyrelsen noterar att gamla träd och hålträd sparas inom området med aktuella vindkraftsplaner, vilket de anser är mycket positivt.

Vidare påpekar Skogsstyrelsen att våtmarker, sumpskogar och vattendrag är särskilt känsliga vid anläggning av vägar och nedläggning av kablar. Skogsstyrelsen anser att den genomförda artskyddsutredningen ger adekvat information om hotade arter som berörs av verksamheten.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Skogsstyrelsens yttrande och har tagit med sig synpunkterna i det fortsatta arbetet. De bedömda konsekvenserna på naturmiljön har beskrivits i MKB:n i avsnitt 7.5, likaså skydds- och kompensationsåtgärder. Stopp- och hänsynsområden har utsetts och beskrivs i MKB:n, se särskilt tabell 3 i avsnitt 3.2. Eurowind Energy instämmer i synen att bevarande av hålträd och gamla träd är mycket positivt. Skyddsvärda träd har inventerats och kommer skyddas från påverkan. Frivillig kompensationsåtgärd ska genomföras som innebär att röja fram en större ek som har behov av ljus, med syfte att förlänga ekens livstid.

Någon särskild artskyddsutredning har inte genomförts inom ramen för projektet men NVI rapporten redovisar artförekomst angivna med koordinater, enligt länsstyrelsens önskemål.

Sex av tio verk föreslås på redan avverkad eller avverkningsanmäld yta för att på så sätt minska behovet av avverkning. Planering av tillfartsvägar inom verksamhetsområdet har utgått från befintliga vägar så långt det varit möjligt, vilket påtagligt minskar skogsmarksareal för virkesproduktion som tas ur bruk. I vissa fall räcker inte breddning av befintlig väg för att möjliggöra intransport av verken, varför även nya vägar behöver dras. Våtmarker, sumpskogar och vattendrag är utpekade hänsynsområden för aktuellt projekt.

4.1.20 Bergsstaten

Bergsstaten meddelar att det inom aktuellt område inte finns några gällande rättigheter enligt minerallagen (1991:45). Bergsstaten har således inget att erinra på Eurowind Energys planer.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar att Bergsstaten inte har något att erinra.

4.1.21 Lantbrukarnas riksförbund

Lantbrukarnas riksförbund (LRF) har inkommit med ett skriftligt yttrande för avgränsningssamråd. LRF innehar ca 400 medlemmar i Osby kommun.

I sitt yttrande nämner LRF vikten av mer elproduktion i landet för att sätta miljömål ska uppnås, men är samtidigt tveksam till implementeringen av mer väderboerande produktion i SE4¹. Vidare nämner LRF att man ser en stor påverkan den lokala skogsproduktionen och dess långsiktiga kolinlagring med planerade åtgärder. LRF ser även risker att vindparken kommer påverka den lokala animaliska livsmedelsproduktionen negativt. I yttrandet hänvisar man till en studie från 2016 som påvisar påverkan på renhjordar som förändrar sin användning av betesmarker med upp till 7 km från ett vindkraftverk. I aktuellt område menar man att hagmarker för betesdjur återfinns ca 900 meter från närmaste vindkraftverk. I närområdet finns fiskesjöar, fiskedammar, stuguthyrning och annan ekoturism som LRF anser kommer att påverkas negativt av planerad etablering. Etablering av en vindkraftpark kommer även ändra förutsättningar för bygglov till eventuella stugor eller generationsboende i trakten.

Vidare befarar LRF att det kommer ske stor påverkan på vilt och jaktmöjligheter under både byggnationsfas, driftsfas och rivningsfas. Detta, anser LRF, påverkar möjligheter till jakt, men även sänkta arrendeintäkter för jakten.

LRF anser att tillfartsvägar och anslutningsledningar kommer att beröra fler fastigheter än de som direkt berörs av vindkraftsverken. Man anser att dessa är ofullständigt redovisade i samrådsunderlaget och det framgår inte om anslutningsledningar ska byggas som luftledning eller markkabel. Dessa anslutningar får på intet vis påverka långsiktig markanvändning och produktion. LRF anser att det är omöjligt att bedöma hur stort intrånget kommer bli på

¹ Till elområde 4 hör Skåne län, Kronobergs län och Blekinge län, samt delar av Hallands län, Jönköpings län, Västra Götalands län och Kalmar län. <https://elavtaldirekt.se/elmarknad/elomraden/>

omkringliggande fastigheter när nya anslutningsvägar behöver byggas eller om befintliga breddas och jämnas ut.

LRF anser att vindkraftverken kommer att påverka boendemiljön med buller, ljus, skuggor, infraljud etc. Detta kommer att påverka attraktiviteten i trakten med minskade skatteintäkter för kommunen som följd. Vidare hävdar man att Handelsbanken har vid något tillfälle nekat fastighetsägare lån med hänvisning till en planerad vindkraftpark.

LRF påpekar att vindkraftparken kommer att tangera en viktig grundvattentillgång som har direkt koppling till dricksvattentäkt enligt Osby kommuns översiktsplan. Detta nämns inte i samrådsunderlaget. Avslutningsvis påpekar LRF att vindfångstaval inte nämns i samrådsunderlaget, att vindkraftverken är tätt belägna varandra och riskerna för iskast underskattas i samrådsunderlaget. Slutligen uppmanar LRF till transparens och skälig ersättning till så väl direkt som indirekt berörda.

Bemötande:

Eurowind Energy har noterat LRF:s yttrande.

Bolaget anser att klimatnyttan med etablering av aktuell vindkraftpark väger tyngre än förlusten av produktionsskog inom området. Skogsbruk kan fortsatt bedrivas i verksamhetsområdet under hela drifttiden och den faktiska markpåverkan för en vindpark brukar anges till endast ca 4-5 % av vindparkens totala projektområde.

Ansträngningar har gjorts i planeringen för att bevara skyddsvärden, arter som omfattas av artskydd, objekt som omfattas av biotopskydd inom området etc. Verk har i första hand placerats på redan avverkad eller avverkningsanmäld yta för att på så sätt minska påverkan på lokal skogsproduktion och därmed också kolinlagring. Planering av tillfartsvägar, både inom och utanför utredningsområdet, har utgått från befintliga vägar så långt det varit möjligt, vilket också minskar ianspråktagande av skogsmark. Därtill görs avsättning av minst 8 hektar skogsmark som därmed undantas från avverkning under hela vindparkens drifttid genom avtal.

Teoretiskt sett skulle en påtagligt bullrande verksamhet kunna störa tamdjur så att de upplever stress och får försämrad reproduktion. Det finns dock forskning som tyder på att sådana negativa effekter inte uppstår och att störningen därför har en begränsad inverkan eftersom tamdjur har en förmåga att acklimatisera sig till vissa ljud och rörelser om dessa inte följs av omedelbar fara, [1]. Figur 31 i MKB:n (ljudutbredningskartan) visar dessutom att inga betesmarker ligger inom vindparkens direkta närhet utan oftast vid bebyggelse där riktvärden redan följs. Buller från vindkraft underskrider då avsevärt de värden som ofta uppstår i samband med jordbruk som betesdjur är vana vid så som tex fläktar, krossar, utfordring, mjölkning, traktorljud, trafikljud mm. Eurowind Energy bedömer att planerad vindpark inte kommer att ha en negativ påverkan på lokala animaliska livsmedelsproduktionen.

Påverkan på vilt och jakt bedöms som liten och beskrivs i MKB:n i avsnitt 7.6.10. Det går utmärkt att jaga i områden kring vindkraftverk och det finns inga tecken på att viltet minskar kring vindparkerna. Det förbättrade vägnätet till och från och inom vindparken gör det enklare att komma ut i jaktmarkerna och enklare att transportera hem viltet. Det är dock möjligt att ljudet från vindkraftverken påverkar jaktupplevelsen. Både forskning och Eurowinds erfarenhet hittills säger att djur vänjer sig mycket snabbt vid vindkraftverken. Den största påverkan på jakten i en vindkraftspark sker under byggfasen. För att minska störningarna med de begränsningar som gäller för en byggarbetsplats strävar Eurowind Energy alltid efter att upprätta en tidig dialog med berörda jaktlag, jakträttshavare och jakträttsägare.

Preliminärt vägnät och tänkt elkabelsträckning (anslutningsledning) framgår av MKB. I den tidiga dialogen med Eon har markförlagd elkabel utefter vägnätet föreslagits. De grundvattenförekomster som finns i närheten ligger ungefär över 500 meter utanför utredningsområdet och bedömningen är att de inte kommer att påverkas av anläggandet av

vindkraftsparken då avståndet är stort och grundvattenpåverkan begränsad. Påverkan på grundvatten beskrivs även i MKB.

Vad gäller vindfångstavtal har Eurowind Energy som princip att erbjuda markägare i ett utbredningsområde möjlighet att ta del av vindkraftsparkens intäkter, inte endast till markägarna där vindkraftverken slutligen placeras. Ersättning erbjuds årligen till angränsande fastigheter inom ett visst avstånd från vindkraftverken samt till närboende inom 2 km i form av en engångsersättning. Eurowind Energy ser positivt på gemensamma riktlinjer för branschen vad gäller ersättningar och beslutas sådana av Sveriges riksdag, kommer Eurowind Energy att förhålla sig till det.

4.1.22 Teracom

Remissansökan skickades till Teracom som har inkommit med yttrande över samrådsunderlaget, [16]. Dialog mellan Teracom och Eurowind Energy har sedan fortsatt för att säkerställa att inga konflikter föreligger. Under september 2023 gavs Teracom möjligheten att yttra sig över aktuell utformning med 10 verk. Teracom meddelade då att de bedömer att den planerade vindkraftsparken inte kommer att medföra betydande störningar för Teracoms transmission. Teracom har därför ingen erinran om byggnationen av vindkraftsparken.

Bemötande:

Eurowind Energy tackar för en god dialog och noterar Teracoms yttrande om att ingen erinran avseende vindkraftsparken föreligger från bolaget.

4.1.23 Telenor

Telenor Sverige AB eller Net4Mobility meddelar att de inte har några invändningar mot uppförandet av vindkraftverk enligt inkommen remissansökan, med planering enligt de bifogade koordinaterna.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar detta.

4.1.24 Hi3G

Hi3G Access AB meddelar i ett digitalt yttrande att de inte har något att invända mot den planerade vindkraftsetableringen Liasjön i enlighet med översänt underlag.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar detta.

4.1.25 E.ON

E.ON Energidistribution AB har tagit del av utsända handlingar i rubricerat ärende. Under förutsättning att vindkraftsverken lokalisering enligt redovisat utredningsområde i remissen och att avstånd mot ledningar följs så har E.ON inga synpunkter på Eurowind Energys etablering. E.ON upplyser och framhåller vikten av att yttrande också måste inhämtas från Post och Telestyrelsen (PTS) beträffande den planerade anläggningens påverkan på radiokommunikation i området.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar E.ON:s yttrande och instämmer i vikten av yttrande från PTS beträffande vindkraftsanläggningars eventuella påverkan på radiokommunikation.

4.1.26 Svenskt landskapsskydd

Via e-post inkom föreningen Svenskt landskapsskydd med ett yttrande via föreningens talesperson. Svenskt landskapsskydd uppmanar Eurowind Energy att avbryta projektet då de antyder att det finns för många hinder för en etablering. Vidare ifrågasätter Svenskt landskapsskydd Eurowind Energy med konsulter för tvivelaktig kompetens och för att vilseleda alla iblandade under samrådsmötet. Avslutningsvis meddelar Svenskt landskapsskydd att de avser att överklaga i det fall Eurowind Energy lämnar in en ansökan.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Svenskt landskapsskydds yttrande. Bolaget bestrider dock föreningens påstående om aktivt vilseledande och tvivelaktig kunskap, då både Eurowind Energy och konsult har erfarenhet från tidigare vindkraftsetableringar som vunnit laga kraft. Eurowind Energy har hela tiden syftat till en så öppen och inkluderande samrådsprocess som möjligt, vilket görs tydligt om man granskar antalet samrådsparter och långväga kontakt i ett tidigt skede med både kommun och myndighet. Allmänheten fick möjlighet att yttra sig via både e-post och brev, delta på samrådsmöte samt ta del av samrådsunderlaget via Eurowind Energys hemsida. Telefonnummer och mail till projektledare har också framgått i inbjudan och på webben för att möjliggöra dialog om projektet utan att lämna specifika yttranden. Information om projektet har gått att läsa om i lokal media sedan första mötet med kommun och Länsstyrelse i september 2022.

4.1.27 Örsjön-Lillasjöns FVOF

Föreningen Örsjön-Lillasjöns FVOF har inkommit med ett skriftligt yttrande. I yttrandet framhäver föreningen områdets natursköna och oexploaterade miljö. Med planer på etableringen av en vindpark, hyser föreningen en oro att en påverkan på naturupplevelsen kommer uppstå, vilket således även drabbar den lokala turismnäringen. Vidare efterfrågar föreningen en konsekvensutredning om påverkan på Örsjön-Lillasjöns vildmark, samt en redogörelse för påverkan på områdets attraktion och dess ekonomiska påverkan som kan uppstå vid utebliven turism.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar Örsjön-Lillasjöns FVOF:s yttrande. Vid alla samhällsförändringar som sker i närområdet skiljer sig upplevelsen åt hos de som berörs. För att få tillstånd för att uppföra vindkraftverk behöver de regler och lagar som finns för hur mycket närboende får påverkas att följas. Eurowind Energys tillvägagångssätt i frågan följer den praxis som finns avseende såväl vindkraftsprojekt som andra bygg- och infrastrukturprojekt. Planerad vindpark vid Liasjön ligger i ett område som bedöms som tillräckligt långt ifrån registrerade objekt för att det aktiva friluftslivet inte ska påverkas i någon stor omfattning, vilket beskrivs i MKB:n i avsnitt 7.9.

För Eurowind Energy är det viktigt att etableringen av vindkraftparker inte enbart bidrar med grön energi och nya arbetstillfällen, utan också till att stärka närområdet genom en Energibonus. Syftet med Energibonusen är att bygden där vindkraftsparken byggs ska kunna ta del av värdet som vindkraften skapar. Pengarna ska användas till en aktivitet eller åtgärd som genomförs under ett eller flera år och på något sätt gynnar det lokala samhället, se även avsnitt 11.5 i MKB:n.

4.1.28 Skånes Ornitologiska Förening

Skånes Ornitologiska Förening har inkommit med ett skriftligt yttrande. Föreningen tackar för möjligheten att avge ett yttrande i ärendet. Generellt är Skånes Ornitologiska Förening (SkOF) mycket tveksamma till etablering av storskalig vindkraft i skogsmiljö eller i blandad landmiljö med öppna ytor.

Föreningen anser redan att de inledande fågelstudierna visar att det här finns en del skyddsvärda rovfåglar såsom bivråk, duvhök och röd glada. SkOFs kommunornitolog i Osby uttrycker också att det inte alls är otroligt att havsörn häckar åtminstone i anslutning till 3 km-zonen från projektområdet. Rimligen används projektområdet även av flera större rovfågellarter utanför häckningstid. Skulle planerna på vindkraft kring Liasjön fortsätta är det mycket viktigt att noggranna och omfattande undersökningar av fågel- och fladdermusförekomst i området görs innan beslut om eventuellt tillstånd för byggnation kan tas. Miljökonsekvensbeskrivningen måste vara detaljerad och ta upp påverkan på naturmiljön i stort samt på fåglar och fladdermöss specifikt. Skulle tillstånd till byggnation ges krävs också ett omfattande kontrollprogram som följer den långsiktiga påverkan på naturmiljön.

Avslutningsvis anser SkOF det som självklart att den omställning till förnyelsebar energiproduktion som måste genomföras också genomförs utan att den biologiska mångfalden påverkas negativt.

Bemötande:

Eurowind Energy har noterat SkOF:s yttrande

En omfattande fågelinventering har genomförts under 2022 samt 2023 i utredningsområdet. Det finns inget som indikerar att någon häckning av vare sig kungs- eller havsörn skulle förekomma inom 3 km från utredningsområdets gräns, vilket är i enlighet med det avstånd som angetts av Naturvårdsverket och Vindvals syntesrapport. Inga juridiskt relevanta fågelarter bedöms påverkas på ett otillåtet sätt, varken i bygg- eller driftskede och fågelinventeringen visar att samtliga rekommenderade skyddsavstånd avseende fåglar bedöms kunna hållas. En detaljerad redovisning av fågelinventeringen framgår av MKB:n i avsnitt 7.6 och i bilaga 2B Fågelinventering 2022/2023.

Enstaka individer av fågel kan komma att påverkas negativt av den planerade vindparksanläggningen, men inte i sådan omfattning att bevarandestatusen för någon art skulle påverkas.

4.2 Synpunkter från fastighetsägare och allmänhet

Nedan följer en redovisning av inkomna yttrande från fastighetsägare och övriga berörda, grupperat utifrån synpunkt. Ett 40-tal individuella yttranden har inkommit, ofta med ett flertal undertecknade. Ett av yttrandena är undertecknat av 194 personer som äger fastigheter på varierande avstånd från utredningsområdet, där en del av dessa är att se som särskilt berörda medan andra inte är det. Yttranden som inkom i tidigt skede, innan det fysiska samrådsmötet i mars 2023 framgår av bilaga [17]. För att undvika repetition och återkommande formuleringar i bemötanden, har därmed synpunkterna grupperats. Inkomna yttranden redovisas i sin helhet i bilaga [12].

4.2.1 Samrådsprocessen

Ett flertal yttranden ifrågasätter samrådsprocessen för projektet, där synpunkter på dels sena inbjudningar till samrådsmöte och korta svarstider hävdas. Vidare ifrågasätter en del yttranden vilka som anses vara enskilda särskilt berörda av planerade åtgärder.

Bemötande:

Eurowind Energy har hela tiden syftat till en så öppen och inkluderande samrådsprocess som möjligt, vilket görs tydligt om man granskar antalet samrådsparter och långväga kontakt i ett tidigt skede med både kommun och myndighet. Allmänheten informerades tidigt om den kommande processen i en av de lokala dagstidningarna, redan den dag då det inledande samrådet hölls med Länsstyrelse och kommun. Artikeln (publicerad i tidningen Norra Skåne i september 2022) framgår av bilaga 10. I det vidare samrådet fick allmänheten möjlighet att yttra sig via både e-post och brev, delta på samrådsmöte samt ta del av samrådsunderlaget

via Eurowind Energys hemsida. Möjligheten att delta i samrådet annonserades i lokaltidningar, via hemsida, via kommunens hemsida och via direkt samrådsinbjudan via brev. Samrådsinbjudan gick ut till samtliga fastighetsägare i slutet av februari 2023, med senaste svarsdatum satt till 30 april 2023. Det innebär att samrådsparterna hade två månader att läsa samrådshandlingar och författa ett yttrande. Eurowind Energy anser således att svarstiden för samrådsyttranden har varit tillräcklig. Vad gäller samrådskretsens avgränsning (gällande personer som bör ses som särskilt berörda) har Eurowind följt Länsstyrelsens rekommendationer. Totalt gjordes 327 brevutskick till dessa, både inom Sverige och till utlandet.

4.2.2 Ljudpåverkan

Den mest återkommande synpunkten berör ljudberäkningen som finns redovisad i samrådsunderlaget.

Många ifrågasätter den faktiska ljudpåverkan och uttrycker oro för olägenheter i samband med störande ljud. Flertalet hävdar att deras ägor kommer bli praktiskt taget otillgängliga för dels rekreationella syften, dels för skogsbruk och djurhållning. Likaså anser ett flertal att avsevärda hälsoeffekter kan uppstå i samband med långvariga bullerolägenheter med den beskrivna ljudnivån i samrådsunderlaget. Flertalet påpekar även den ekonomiska förlusten som de anser kan uppstå i samband med värdeminskningar av fastigheter, orsakat av bland annat bullerföroreningar.

Bemötande:

Många mänskliga aktiviteter i samhället orsakar ljudpåverkan av olika slag. Vindkraftverk är inget undantag och dessa kan orsaka bullerstörningar. Tillverkarna av vindkraftverk har arbetat för att minska ljudnivån från verken genom att optimera bladens utformning och de mekaniska delarna. Äldre verk gav ofta upphov till tydliga dunkande ljud och slammer och det var även mer vanligt med hörbara toner från generator och växellåda. I förhållande till den el som kan produceras kan verken sägas ha blivit mer ljudeffektiva med tiden.

Enligt en kunskapssammanställning av bland annat Karolinska Institutet uppger 10-20% av de boende att de är ganska eller mycket störda av ljudet från vindkraftverk vid nivåer kring 35-40 dB(A), det vill säga precis under riktvärdet. Störningen beror i huvudsak på det pulserande svischande ljud som uppstår när rotorbladen passerar genom luften [2].

Enligt svensk praxis och Naturvårdsverkets rekommenderade riktvärden ska ljudnivån inte överstiga 40 dB(A) utomhus vid bostäder och fritidshus. Med föreslagen layout ligger inga bostäder inom det område som överstiger riktvärdet på 40 dB(A). Den bullerpåverkan som vindparken kan medföra har därför bedömts som acceptabel.

Efter att vindkraftsparken är byggd genomförs även kontroll av ljudnivån och under hela drifttiden ingår det i verksamhetens egenkontroll att redovisa hur villkoren efterföljs. Om det mot all förmodan skulle visa sig att ljudnivåer ändå överskrids kan detta regleras med justering av vindkraftverkens effekt, vilket gör att Eurowind Energy alltid kan tillse att villkoren efterföljs oavsett oförutsägbara händelser (se även MKB:n avsnitt 7.4.1).

4.2.3 Ljuspåverkan

Ett flertal yttranden lyfter farhågor kring eventuella ljusföroreningar som kan förekomma i samband med drift av vindkraftspark. Blinkande hinderljus anser en del leda till olägenheter och, i vissa fall sömnsvårigheter, för närboende till vindkraftsparken. De fastigheter som kommer inneha direkta siktlinjer mot verken, kommer att påverkas negativt av den ökade ljusföroreningar, hävdar en del yttranden. Vidare framhäver ett yttrande att etableringen av vindkraftsparken kommer leda till avsevärt större ljusföroreningar i ett område som karaktäriseras och präglas av landsbygdsmiljö med förhållandevis liten ljusförorening i dagsläget.

Bemötande:

Hinderbelysning behövs av flygsäkerhetsskäl och regleras av Transportstyrelsens föreskrifter. Ett extra hänsynstagande som gjorts av Eurowind Energy är att placera verken med minst 1000 m till omgivande bostadshus (i Osby kommuns gällande vindbruksplan ska ett avstånd om 500 meter från bostäder hållas). Några riktlinjer för ljuspåverkan att förhålla sig till finns inte.

För att minska störning från hinderbelysning kommer ljusstyrkan från hinderbelysningen att regleras ned så långt det är möjligt. Dock måste kraven om hinderbelysning i Transportstyrelsens föreskrifter följas.

Efter vidtagande av föreslagna skyddsåtgärder bedöms verksamheten medföra en liten negativ konsekvens gällande ljuspåverkan från hinderbelysning, se motivering i MKB:n avsnitt 7.4.2.

4.2.4 Skuggning

En återkommande synpunkt på samrådsunderlaget och planerna på etablering av en vindpark i området, är den om skuggning som uppstår från vindkraftverken. Yttranden anser att redovisningen av skuggningseffekten i samrådsunderlaget är undermålig och att skuggbildning kan leda till en olägenhet för närboende.

Bemötande:

Vindkraftverk kan ge upphov till skuggningseffekter i närområdet. När solen befinner sig bakom vindkraftverket kan det skapa en skugga på marken och på intilliggande fastigheter under delar av dagen. Skuggningseffekterna varierar beroende på vindkraftverkets storlek, placering, orientering, väderlek, årstid, tid på dygnet och den geografiska platsen och är förhållandevis enkelt att beräkna.

Skuggorna är uppfattbara på ca 1,5 km avstånd, men då endast i form av en diffus ljusförändring. Var den absoluta gränsen går är svårt att avgöra, men erfarenheten visar att på 3 km avstånd uppfattas ingen skuggseffekt.

Boverket har rekommendationer gällande skuggseffekten som av domstol tillämpats som praxis vid prövning. Skuggberäkningar har genomförts för vindparken. Riktvärdet på 8 timmar/år och eller max 30 minuter/dag riskerar att överskrids vid en del bebyggelse. Vindkraftverk kommer att utrustas med skuggdetektorer för att säkerställa att riktvärdet inte överskrids vid någon bostad. Dokumentation kommer att ske löpande i verksamhetens kontrollprogram. Beräkning av skuggtid och en bedömning av effekter och konsekvenser redovisas i MKB.

Se vidare information i avsnittet om skuggor i MKB:n, avsnitt 7.4.3.

4.2.5 Landskapsbild

Ett flertal yttranden har delgivit synpunkter och åsikter angående de fotomontage som presenterades i samrådsunderlaget. En del yttranden anser att fotomontagen inte var tillförlitliga och att det var för få montage i förhållande till antal berörda fastigheter.

Yttranden ställer sig kritiska till Eurowind Energys val att använda en bildvinkel på 101 grader, och anser det var en extrem vidvinkel. Med övriga val av bland annat placeringen för fotomontaget, delges synpunkter att Eurowind Energy ger ett vilseledande perspektiv. Vidare efterfrågar flertalet uppdaterade fotomontage för deras fastigheter och med påstådda motsvarande normalobjektiv för bildvinkel.

Likaså ställer sig flertalet yttranden kritiska till den valda höjden för vindkraftsverken. Många anser att det är betydligt högre än jämförbara vindkraftparker i södra Sverige och ifrågasätter således bedömningarna i samrådsunderlaget.

Fastighetsägare har också haft önskemål om ytterligare fotomontage som redovisar punkter från deras egna fastigheter.

Bemötande:

Fotomontage har tagits fram med syfte att visa på hur vindparken kan upplevas visuellt från specifika platser i närområdet. Fotomontaget utgår från fotopunkter som bedömts vara av allmänt intresse och har tagits fram i samråd med länsstyrelsen och Osby kommun samt Älmhults kommun. Fotomontagen har tagits fram för platser där vindkraftverk i första hand syns, i närheten av bebyggelse, där många människor passerar och i närheten av kulturellt viktiga platser. Innan samrådsmötet med allmänheten gjordes komplettering med två fotopunkter som inte var med från början. Efter samrådsmötet har inga ytterligare fotopunkter lagts till. Av rimlighetsskäl har en avgränsning av fotopunkter gjorts och önskemål från enskilda om ytterligare fotomontage kommer i nuläget inte att uppfyllas, se Bilaga 2I till MKB. Fotomontagen kan ändå illustrera hur verken generellt upplevs från olika avstånd och från olika typer av landskap.

Analysen är genomförd med en etablerad metodik baserad på tidigare erfarenheter från både Eurowind Energy och expert på området.

Alla bilder är tagna med samma objektiv, som har en brännvidd av 50 mm, i kombination med en fullstor kameran sensor. Detta kallas för normalobjektiv då de bäst motsvarar ögats aktiva synfält. Panorambilderna är också tagna med 50 mm brännvidd och har sedan sammanfogats till ett panorama med cylindriskt format. Detta innebär att bilden inte är förvrängd i perspektivet som panoraman traditionellt kan vara då man fotar med vidvinkelobjektiv. Det gör att upplevelsen av fotomontagen blir så realistiska som möjligt.

Under planeringsprocessen (efter samrådet med allmänheten) gjordes samtliga fotomontage om för att dessa skulle ge en så korrekt bild som möjligt av upplevelsen av verken. Framförallt gjordes montagen om för att positionerna ändrades samt för att 5 verk togs bort. Bytet av referensverk gjorde också att rotorbladen blev något längre och tornhöjden något lägre. De nya fotomontagen bedöms därmed stämma överens med ansökt verksamhet, så långt det är möjligt (Bilaga 2I till MKB).

Påverkan på landskapsbilden är oundviklig och har bedömts som måttligt negativ i MKB. Upplevelsen är dock individuell och ofta kopplad till förväntningar på landskapsbilden samt personliga värderingar gällande förnybara energislag. Påverkan och konsekvenser redovisas vidare i MKB:n, avsnitt 7.3.

4.2.6 Iskast

Många yttranden lyfter potentiella risker med isbildning och eventuella iskast från den planerade vindkraftsparken. Flertalet yttranden belyser att det inte längre kommer vara möjligt för dem att nyttja sina ägor eller säkert och tryggt kunna röra sig i naturen. Likaså påstår yttranden att risken för iskast inskränker allemansrätten i området och kan även utgöra ett hot för djur i området.

Bemötande:

Nedfallande is kan förekomma i fuktigt vinterklimat från alla typer av byggnader och höga objekt så som träd och elledningar. Iskast innebär att is som bildats på rotorbladen lossnar och slungas iväg på grund av rotationen. Specifika förhållanden krävs för att risken för iskast ska uppstå och i södra Sverige uppkommer risken under ett fåtal dygn per år. Framtagna data för området visar att tillfällen då isbildning kan inträffa är relativt få, endast 0-100 timmar per år. De moderna verk som avses användas kommer att vara utrustade med isdetektorer (övervakningssystem) med funktioner som känner av eventuell isbildning (obalanser och onormala laster på bladen) och vid risk tillfälligt stänger av verken. Som ytterligare åtgärd

kommer skyltar att sättas upp vid tillfartsvägar som varnar för iskast vid specifika väderförhållanden.

Riskerna med iskast bedöms vara acceptabla.

4.2.7 PFAS-förorening

Ett stort antal av de inkomna yttrandena lyfter farhågan att den planerade vindkraftparken kommer ge upphov till PFAS-föroreningar i den närliggande naturmiljön och vattenmiljön. Detta påstås i sin tur kunna leda till negativa hälsoeffekter för både djur och människor i närområdet.

Bemötande:

PFAS är en grupp kemikalier som finns i olika produkter och industriella processer, inklusive i vissa elddämpande ämnen och brandbekämpningsmedel. Den största utsläppskällan av PFAS som identifierats i Sverige är från användningen av brandskum vid brandövningsplatser. Det kan förekomma PFAS även i vindkraftverk och annan elproduktion men det finns inget som talar för att just vindkraft skulle vara en betydande utsläppskälla för PFAS. Planerad vindpark bedöms inte generera utsläpp av PFAS på ett sådant sätt att människors hälsa eller miljön skulle ta skada. PFAS beskrivs även i MKB:n, avsnitt 7.4.4.2.

4.2.8 Plastföroreningar

En återkommande synpunkt genom ett flertal yttranden, är en farhåga om att vindkraftverken bidrar till en betydande förorening av mikroplaster i närområdet. Vindkraftverken beskrivs som avsevärd påverkan via mikroplaster på vattenmiljön och naturmiljön. Flertalet lyfter risker kring exponering mot mikroplaster under den föreslagna bruksperioden för vindparken och ser även farhågor att brunnar och andra dricksvattentäkter exponeras. Vidare redogör några yttranden över de potentiella hälsoeffekterna vid långvarig exponering mot mikroplaster.

Bemötande:

De mängder mikroplaster som genereras från vindkraftverk bedöms som mycket små i förhållande till andra verksamheter. Utsläppen kommer främst från färg som lossnar från rotorbladen. I MKB:n (avsnitt 7.4.4.1) redogörs för mikroplaster från vindkraftverk och att samtliga vindkraftverk i Sverige genererar ca 650 kg mikroplaster per år vilket kan jämföras med exempelvis 7 674 ton mikroplaster från däckslitage eller upp till 2 460 ton mikroplaster från konstgräsplaner. I ett regeringsuppdrag har Naturvårdsverket kartlagt problematiska källor till mikroplaster i miljön, varpå vindkraften inte nämns som en sådan källa i rapporten. Behov av skyddsåtgärder mot mikroplaster har inte identifierats i aktuellt projekt.

4.2.9 Hållbarhet, klimatpåverkan och emissioner till luft, mark och vatten

Flertalet yttranden ifrågasätter vindkraftverken ur ett generellt hållbarhetsperspektiv, men även den platspecifika hållbarheten för vindkraftparken Liasjön.

Flertalet påstående har inkommit om att vindkraftverken inte är återvinningsbara, att vindkraftverk ger upphov till luftemissioner och markemissioner. En återkommande synpunkt är risken för oljeläckage och således påverkan på den lokala naturmiljön, men även vidare påverkan på vattenmiljön, dricksvattentäkter och brunnar.

Yttranden ifrågasätter även den angivna livslängden på vindkraftverken, vilket påstås kunna bidra till högre påverkan på närmiljön i samband med underhåll och slutligen nedmontering.

Bemötande:

Samhället står just nu inför en stor klimatutmaning och vi måste drastiskt minska utsläppen av koldioxid. För att åstadkomma detta krävs en elektrifiering av samhället, ett teknikskifte inom

transportsektorn och våra industrier måste ställa om sin produktion. För att lyckas behöver vi stora mängder grön energi. Ingen elproduktion är helt fri från miljöpåverkan, men vindkraften har i jämförelse med andra kraftslag mycket mindre negativ påverkan. Vindkraft går snabbt att bygga och erbjuder förnybar och billig el till en kostnad om 32 öre/kWh vilket står sig bra i jämförelse med andra kraftslag (se tabell 1 i Bilaga 2L till MKB:n). Efter tre - sex månader i drift beräknas vindparken ha producerat igen den energi som gått åt för att tillverka verken (se avsnitt 2.3.1 i MKB:n).

Även då ett fysiskt intrång sker i skogslandskapet och material och energi krävs för anläggandet av vindparken bedöms den efter en tid i drift bidra med övervägande positiva konsekvenser. Under drift producerar vindparken el utan att avge emissioner till luft, mark eller vatten. Vindparken bedöms gå i linje med kommunala, regionala och nationella klimatomål. Sex av tio verk föreslås på redan avverkad/avverkningsanmäld yta. En hektar skog kommer att avsättas per uppfört vindkraftverk (inom FSC-certifierad skog). Med nuvarande layout innebär det att 8 verk står på FSC-märkt mark och att alltså 8 hektar därmed ska avsättas, vilket är i enlighet med FSC riktlinjer för ett hållbart skogsbruk i vindkraftssammanhang.

Vindkraftverken är utformade så att eventuellt spill av olja samlas upp inuti vindkraftverket vid händelse av läckage. Detta sker genom att botten i maskinhuset fungerar som ett uppsamlingskar stort nog att samla upp all olja vid ett haveri. Botten i maskinhuset är därför konstruerad helt tät och sluter tätt mot fundamentet. Om ett oljeläckage skulle inträffa kommer vindkraftverket omedelbart att stoppas varpå servicepersonal kommer ut och omhändertar den utläckta oljan. Risk för läckage till omgivande miljö bedöms som liten och acceptabel genom de skyddsåtgärder som arbetas in i anläggningen, se avsnitt 7.4.4 i MKB:n.

4.2.10 Värmealstrande

Ett yttrande lyfte farhågor kring den påstådda värmebildningen som uppstår för områden nedanför vindkraftverk i samband med drift av dessa. Detta anses kunna påverka deras möjlighet till att vistas i området och skapar en olägenhet för närboende.

Bemötande:

Vindkraftverk kan inte bidra till en varmare miljö i området strax nedanför dem. Vindkraftverk genererar el genom att omvandla den kinetiska energin i vind till mekanisk energi och sedan till elektricitet. Under denna process omvandlas ingen energi till värme som skulle kunna påverka den omgivande temperaturen i någon betydande omfattning.

Det är dock möjligt att vissa mindre effekter kan förekomma vid vindkraftverkets bas eller fundament. Byggandet av vindkraftverk kan tänkas påverka mikroklimatet vid själva vindkraftverket eller vid dess omedelbara närhet då området går från skogsmark till öppen mark. Till exempel kan det uppstå en liten variation i temperatur eller vindförhållanden nära markytan. Emellertid är dessa effekter vanligtvis lokala och har en mycket begränsad påverkan på den övergripande omgivande temperaturen.

4.2.11 Påverkan på naturmiljön

Merparten av de inkomna yttrandena fokuserar på påverkan på naturmiljön.

En del yttranden lyfter oro kring påverkan på arter som är känsliga för vindkraft, exempelvis rovfåglar och fladdermöss. Många lyfter även kollisionrisken med vindkraftverken för fåglar och efterfrågar mer detaljerad information om fågelinventeringar i området. Likaså uttrycks oro för påverkan på rödlistade arter inom området. Påverkan på fladdermöss lyfts och ett yttrande redogör för fladdermöss juridiska status, inte bara i Sverige utan inom EU.

Ett flertal yttranden ställer även kritiska synpunkter angående vindkraftparkens förenlighet med tamboskap och vilt i närområdet. I yttrandet påpekar man, liksom representanter för LRF, att studier visar på en avsevärd effekt på val av betesland för renar vid etablering av vindkraft.

Man hänvisar därmed till att tamboskapen i området inte har möjlighet till att förflytta sig längre bort från vindkraften, då de är omgärdade av stängsel och andra hinder. Vidare ifrågasättes Eurowind Energy med konsults kunskap angående påverkan på landlevande däggdjur.

Vidare lyfter ett fåtal yttrande påverkan på pollinatörer och insekter i närmiljön till den föreslagna vindkraftsparken.

Ett yttrande ifrågasätter om bedömning att påverkan på det närliggande Natura 2000-området blir så låg som det anges i samrådsunderlaget.

Yttranden ställer även frågan om vilka skyddsåtgärder och kompensationsåtgärder Eurowind Energy tänker tillta för att säkerställa att populationer av rödlistade och skyddsvärda arter fredas.

Bemötande:

I aktuellt projekt har omfattande inventeringar och utredningar gjorts för att inhämta kunskap om naturmiljön och förekommande arter, samt identifiera behov av skydds- eller kompensationsåtgärder. Inventeringar har gjorts enligt gällande standarder och av personal med expertkompetens på respektive område, se redogörelse av sakkunskap i MKB:n avsnitt 14 och tabell 17 (delstudier). Samtliga resultat har analyserats och inarbetats i MKB:n. Vindparken har planerats utefter de förutsättningar som framkommit vid inventeringarna med människors hälsa och beaktande av naturmiljön och naturvårdsarter i fokus. Områden med högre naturvärden, ofta på grund av identifierade rödlistade eller hotade arter (växter), har undantagits från verksplaceringar genom att utses till s.k. stopp- eller hänsynsområden.

Det bedöms som positivt för naturmiljön att Eurowind Energy har utrett och åtagit sig frivilliga kompensationsåtgärder (utöver skyddsåtgärder) för främjande av biologisk mångfald. Dessa åtgärder listas i MKB:n och har säkerställts genom dialog med markägare. Kompensationsåtgärderna framgår av MKB:n i avsnitten 7.5.1, 5.5.2 samt 7.5.4 och finns även listade i slutet av Bilaga 2K. I ett större perspektiv bedöms vindkraftsetablering som positivt för bevarande av biologisk mångfald där klimatförändringarna är ett känt hot mot just biologisk mångfald.

Vad gäller tamboskap är bedömningen att aktuell vindpark inte medför någon betydande negativ påverkan på dessa. Ljudutbredningen är noga studerad och redovisas med karta i MKB, avsnitt Ljud. Samtliga riktvärden till bostäder kommer att hållas.

Natura 2000-området Gråshult bedöms inte komma att beröras på ett betydande sätt, vare sig direkt eller indirekt, varken av åtgärder på tillfartsväg eller av vindkraftsverkens placering främst tack vare det tillräckliga avståndet. Något Natura 2000 tillstånd bedöms inte vara aktuellt att ansöka om. Dock kommer det säkerställas i byggskedet att förbättringsåtgärder på tillfartsvägen inte innebär att hydrologin förändras eller att markavvattning sker som indirekt påverkar Natura 2000-området.

4.2.12 Påverkan på kulturmiljö

Ett fåtal yttrande lyfter tveksamheter kring redovisningen av fornlämningar och påverkan på kulturmiljön i samrådsunderlaget. Vidare ifrågasätter ett yttrande sanningshalten i de redovisade kulturvärden i samrådsunderlaget och påverkan på kulturlandskapet. Även planering av det preliminära vägnätet och tillfartsvägar har utgått från resultaten i kulturmiljöutredningarna.

Bemötande:

En kulturmiljöutredning, motsvarande en utökad steg 1-utredning, har utförts med syfte att fastställa förekomsten av eventuella hittills okända fornminneslokaler i området (vindpark, sträcka för el-kabel samt studerade tillfartsvägar). Under 2023 gjordes en kompletterande

utredning för ett område strax norr om utredningsområdet för att säkerställa att alla ytor som påverkas är utredda avseende fornlämningsituationen.

Etablering av vindkraftverk, vägar och elkabel bedöms inte förändra miljön eller landskapsbild så att påtaglig skada på kulturmiljön eller på riksintressen för kulturmiljö sker. Placering av verk har planerats så att identifierade lämningar ska undvikas. Se vidare i MKB.

4.2.13 Påverkan på yt- och grundvatten

Ett flertal yttranden lyfter farhågor kring påverkan på vattendrag och sjöar i närområdet. Många uttrycker en oro för läckage av olja från vindkraftverken som skulle kunna påverka brunnar och vattenmiljön i området. Likaså finns farhågor kring påstådda utsläpp av PFAS och mikroplaster, vilket skulle kunna påverka vattenmiljön i området i en negativ bemärkelse. Ett fåtal yttranden uttrycker även oro kring påverkan på dricksvattentäkter för Osby kommun.

Bemötande:

Den hydrogeologiska undersökning som genomförts har givit Eurowind Energy och konsult god kännedom om platsens hydrogeologiska förhållanden. Negativ påverkan bedöms inte komma att ske. Funktionella skyddszoner lämnas runt vattendrag och våtmarker. Förutom passagen av Krusån kommer ytterligare sex mindre vattendrag att passeras av vägnätet, vilka kommer att hanteras genom anmälan om vattenverksamhet med eventuella förelägganden om skyddsåtgärder. Vid planering av verkens placering har hänsynsavstånd hållits till identifierade våtmarker. Hänsynsavståndet minskar ett eventuellt behov av temporär grundvattenbortledning i byggskedet, särskilt då fundamenten ska anläggas. Miljöbedömning och skyddsåtgärder redovisas ytterligare i MKB:n avsnitt 7.7.

4.2.14 Påverkan på rekreation/turism

Ett flertal yttranden lyfter farhågor kring påverkan på rekreativ utövande och turism i området och närområdet för den planerade vindkraftsparken.

Utöver det, lyfter yttranden att siktlinjer och landskapsbild påverkas negativt av planerna, vilket minskar attraktiviteten för området för turister. Likaså kan naturturism, så som jaktturism och fisketurism, påverkas negativt av planerade åtgärder anser flertalet yttranden. Man anser även att planerade åtgärder försvårar utövande av andra friluftaktiviteter, så som svampplockning, motionscykling och orientering i samband med anläggandet av vindparken. Yttranden lyfter även inskränkningar på allemansrätten.

Bemötande:

Vindparkens påverkan på friluftsliv, turism och rekreation har utretts.

Utredningsområdet har inga särskilt utpekade förutsättningar för friluftslivet mer än den generellt förekommande rekreativ möjlighet som förekommer i skogsbrukslandskap. Området bedöms heller inte nyttjas särskilt frekvent av många besökare. Även Osby kommun har i samrådet uttryckt att utredningsområdet och närområdet rent allmänt utgör ett område som är sällan besökt.

Landskapsbilden förändras av en vindkraftsetablering i området på de platser där verken blir synliga. Hur förändringen upplevs är olika för olika människor eftersom de har olika bakgrund, intressen och förväntningar på sin omgivning.

Etablering av aktuell vindpark begränsar inte tillgängligheten till området och allemansrätten kommer fortsatt att gälla. Under byggskedet kan dock framkomligheten vara begränsad av säkerhetsskäl eftersom delar av området kommer vara en byggarbetsplats. Störande buller från byggarbetsplatsen och den ökade byggtrafiken och lastbilar in till området bedöms också påverka områdets rekreativ möjligheter. Denna form av störning pågår endast under en

begränsad tid, när vindpark och följdverksamheter (etableringsytor, vägar och internt elnät) anläggs.

Under driftskedet kommer allmänheten fortsatt att kunna besöka och uppleva naturen i området. Aktiviteter så som jakt, svampplockning, motionscykling och orientering i utredningsområdet bedöms inte förhindras av vindparken under drifttiden. Det bedöms inte vara farligt att vistas i verksamhetsområdet. Gällande isbildning och iskast är detta vanligast i norra Sverige men skyddsåtgärder kommer ändå vidtas för aktuell park. Förutom inbyggd teknik som känner av isbildning och stoppar verken kommer varningsskyltar om risk för iskast vid specifika väderförhållanden att sättas upp i anslutning till infartsvägar tillhörande vindparken.

Genom att i första hand placera verken på redan avverkade eller avverkningsanmälda ytor inom området minskar den negativa upplevelsen av att skogsområdet förändras när öppna ytor skapas.

Eftersom vindparken planeras i skogsområde bedöms inte den tillkommande skuggeffekten som verken medför innebära några negativa konsekvenser för friluftslivet. Hur ljudet från verken i drift upplevs är subjektivt och beror till stor del på vilka förväntningar besökaren har på vistelsen i området.

Den negativa effekten bedöms inte bli så stor att den får betydande ekonomiska konsekvenser i form av utebliven turism och uteblivet friluftsliv, se även avsnitt 7.9 i MKB:n . Bygden där vindparken byggs ska dessutom få del i det värde som vindkraften skapar genom att Eurowind Energy avsätter medel i en lokal vindkraftsfond. Exakt hur fonden och förvaltningen sätts upp sker i dialog med kommunen men ett exempel kan vara att de som bor och verkar i området kan söka pengar för projekt som utvecklar bygden, se avsnitt 11.5 i MKB.

Sammantaget bedöms planerad vindpark inklusive dess följdverksamheter medföra en liten negativ konsekvens för aspekten friluftsliv och rekreation där den största påverkan är kopplad till byggskedet.

Eurowind Energy tar gärna vara på möjligheten att skapa utbildningsmiljö om vindkraft och förnybar energi som kan användas av besökare och kanske närliggande skolor.

4.2.15 Påverkan på människors hälsa

Ett flertal yttranden lyfter farhågor kring vindkraftsparkens påverkan på människors fysiska och psykiska hälsa. Flertalet lyfter farhågor kring PFAS och mikroplatser, ljus samt skuggning vilka redovisas under respektive kapitel. Likaså ifrågasätts bullerpåverkan och dess påverkan på människors hälsa.

Bemötande:

Vid verksplaceringar ska 270 meter (verkshöjden) hållas från samtliga fastighetsgränser enligt kravet i gällande vindbruksplan.

Riktvärden och praxis finns för att säkerställa att olägenheter och negativ hälsopåverkan inte uppstår för människor. Samtliga riktvärden ska hållas och kontrolleras under hela drifttiden genom Eurowind Energys kontrollprogram som tas fram i samråd med tillsynsmyndigheten. Villkor i beslut ska följas och följas upp. Otillåten påverkan på människors hälsa bedöms inte komma att ske.

4.2.16 Ekonomisk påverkan

Ett återkommande tema i flertalet av de inkomna yttrandena, är den påstådda värdeminskning som fastigheter i nära anslutning till vindparken kan bli drabbade av vid en etablering.

Flera har även berört en eventuell påverkan på den lokala turismnäringen, då tidigare oexploaterade områden kan bli föremål för byggnation av en vindpark, vilket kan föranleda en negativ ekonomisk påverkan.

Bemötande:

Eurowind Energy noterar och respekterar den oro som återfinns hos ett flertal kring eventuella värdeminskningar på fastigheter i samband med vindkraftsetablering i ett område.

Det går dock inte att fastslå hur fastighetspriserna i området kommer att påverkas. Enligt Vindvals syntesrapport från 2021 ger inte forskningen en enhetlig bild gällande om det finns samband mellan vindkraftsutbyggnad och fastigheters prisutveckling. Det finns studier som har funnit en negativ inverkan på fastighetspriser i närheten av vindkraftverk, medan det finns andra studier inte har kunnat påvisa något samband alls [2].

I en uppmärksam studie från KTH av Westlund och Wilhelmsson (2021) [3] påvisar de att ett enfamiljshus inom 2 km från ett vindkraftverk i genomsnitt hade ett cirka 20 procent lägre pris än fastigheter som låg mer än 20 km från kraftverken. Effekten minskade med avståndet och var obefintlig vid 6–8 km från vindkraftverken. Denna studie har kan ifrågasättas, då den baseras på genomsnittsvärden och inte undersökt fastighetsvärden före och efter vindkraftsutbyggnaden. Studien saknar även en undersökning av regionala variationer och kontroll av andra faktorer som kan påverka fastighetspriserna, till exempel närheten till samhällsservice.

I en finsk studie ifrån 2022 som också har undersökt sambandet mellan vindkraftsetablering och fastighetspriser tydliggjordes att vindkraftsetableringen inte hade någon signifikant påverkan på fastighetsvärdena. I stället identifierades andra faktorer som mer betydelsefulla för fastighetsvärdet såsom tillgång till samhällsservice. Denna studie tog hänsyn till faktisk prisskillnad före och efter vindkraftsutbyggnad [4].

I en annan studie gjord av Vyn (2018) i USA, delades vindkraftskommuner upp i sådana som motsatt sig vindkraftsetablering och sådana som inte gjort det. I kommuner som motsatt sig vindkraftsutbyggnad fann han signifikant negativa effekter på fastighetsvärden på fastigheter i närheten av vindkraftverk, medan fastigheter inom samma radie till vindkraftverk i kommuner som inte protesterat, inte uppvisade några signifikanta prisfall. Detta påvisar att vindkraftmotståndets argument om sjunkande fastighetspriser på sätt och vis skulle kunna bli en självuppfyllande profetia [2].

Sammanfattningsvis kan man säga att vindkraftens eventuella påverkan på fastighetspriser inte är absolut eller konstant, utan kan variera beroende på olika omständigheter, inklusive motståndet mot vindkraftsutbyggnaden och den lokala nyttan som genereras. Det är också värt att notera att eventuell initial värdeminskning kan utjämnas över tid när människor vänjer sig vid närvaron av vindkraftverk eller när ny infrastruktur och fördelar för lokalsamhället utvecklas.

Vid alla samhällsförändringar som sker i närområdet skiljer sig upplevelsen åt hos de som berörs. För att få tillstånd för att uppföra vindkraftverk behöver de regler och lagar som finns för hur mycket närboende får påverkas att följas. Eurowind Energy kommer följa dessa regler och lagar och verkar för en levande landsbygd, se avsnitt 11.5 i MKB:n för information om bygdepeng. Värdeminskningar på befintliga fastigheter är inte en miljöfråga som per automatik ska konsekvensbedömas i en miljökonsekvensbeskrivning eller prövas i beslut om miljöpåverkan och tillåtlighet. Frågan lämnas därmed tills vidare i detta sammanhang.

Dock ser Eurowind Energy fram emot beslut vad gäller förslagen som ges i *Värdet av vinden*, slutbetänkandet av vindkraftsutredningen, där olika exempel ges på hur man kan göra vindkraften mer attraktiv för Sveriges kommuner. Där lyfts bland annat förslag på hur kommuner och närboende skulle kunna få ta del av vindparkers intäkter. Eurowind Energy väntar på beslut gällande de incitament som föreslås och kommer att förhålla sig till de

regelverk som beslutas. Eurowind Energy har redan idag ett upplägg där närboende, närliggande fastigheter och bygden är med och tar del av vindparkens intäkter, avsnitt 11.5 i MKB:n.

Verksamhetsutövaren respekterar att det finns det en lokal oro att vindkraftsetablering kommer att ha en negativ påverkan på besöksnäringen, friluftsliv och turism.

Forskning har visat att det specifika sammanhanget är helt avgörande när det kommer till vindkraftsetableringens påverkan på turismen. Det finns flera studier som visar att det inte går att påvisa att utbyggnaden av vindkraften skulle hämmat turismen [2].

Just nu håller Vindval på att undersöka vindkraft och upplevelsevärden i naturområden. Där är en forskningsfråga i projektet är att undersöka hur befintliga turistverksamheter kan anpassas och hur nya kan utvecklas i besöksområden där vindkraften är etablerad. Resultat kommer att presenteras under 2024 och kommer kunna ge en mer fördjupad förståelse på hur vindkraftsetablering påverkar turism [5].

I vindbruksplan (från 2014) står angivet att A-områden ska prioriteras vid vindkraftsetablering och att det är viktigt att uppmärksamma att detta vindkraftsintresse finns just här, vid förfrågningar om utveckling av andra intressen, t.ex. vid tillkomst av ny bebyggelse eller rekreationsområden.

Eurowind Energy avser att avsätta medel till en lokal byggedepeng årligen. Syftet är att bygden där vindkraftsparken byggs ska få del i det värde som vindkraften skapar. Hur fonden och förvaltningen sätts upp sker i dialog med kommunen men exempel kan vara att utveckla badplatser, byföreningars gemensamma utrymmen, plantera in fisk, bygga jaktstugor mm.

Därtill kan en byggnation bidra lokalt till turismsiffrorna genom att under byggtiden ha behov av boende. En jämförelse mellan sju vindkraftsparker med totalt 84 vindkraftverk i Västsverige visar att det i genomsnitt behövs cirka 320 gästnätter per vindkraftverk. I Västsverige utnyttjas nästan uteslutande befintliga hotell, stugbyar och vandrarhem, till skillnad mot vissa andra delar av Sverige där vindkraften byggs i mer glesbygd [6].

4.2.17 Tillfartsvägar

Ett flertal yttrande ifrågasätter de av Eurowind Energy utpekade tillfartsvägar till- och från etableringsområdet för vindkraftsparken. Yttranden ställer därmed frågor om hur Eurowind Energy avser att frakta material och rotorbladen till platsen. Rotorbladen är av betydande storlek och kräver således särskild transport. Detta anser yttranden bidra till en omfattande påverkan på närmiljön och omkringliggande fastigheter.

Bemötande:

Arbetet med att anlägga en vindkraftspark medför en viss påverkan på naturen i anslutning till de ytor där vindkraftverken placeras och de vägar som ansluter till dessa. I arbetet med utformningen av vindkraftsparken utgår utformningen av vägar från det vägnät som redan finns i området, av såväl ekonomiska som naturvärdesmässiga skäl. Planering görs i samråd med markägare och anpassas till resultatet från de utredningar som görs för etableringen.

De skogsområden som påverkas är främst produktionsskogar vilket betyder att det idag sker förnygringsavverkning och att skogsbilvägar anläggs i samband med detta. Inom projektet med aktuell vindpark har restriktioner kopplat till exempelvis höga naturvärden och hänsynskrävande arter sammanställts. Dessa har lagts in som stopp- eller hänsynsområden i projektet. Inom stoppområden får inga vindkraftverk placeras. Inom hänsynsområden ska vägar och internt elnät undvikas i möjligaste mån och vid en eventuell påverkan ska lämpliga skyddsåtgärder ses över.

Eurowind Energy har genomfört utredningar avseende tilltänkta tillfartsvägar till de planerade vindparkerna. Tilltänkt tillfartsväg har valts utifrån tidigare projekterfarenhet och avser att vara

adekvata för transportändamål. Mer information om vägnätet och transporter finns att tillgå i MKB:n, i avsnitt 5.4 och i TB, avsnitt 3.3.

Transport av delar till vindkraftverken sker med speciallastbilar. Övriga transporter under byggnationen sker med lastbil, dumpers och grävlastare m.m. Transport av alla vindkraftverkets större delar sker nattetid för att minimera påverkan på trafiken. Transport av betong, kross, sten och övrigt sker i regel mellan kl. 07-18. Under drift används vägarna av servicepersonal som huvudsakligen kommer med personbil. Vid större underhållsåtgärder används tyngre fordon.

4.2.18 Risker

Flera yttranden har synpunkter avseende risker, relaterat till bland annat iskast, oljeläckage, PFAS, mikroplaster, kollaps av vindkraftverk, hälsoeffekter mm. Dessa redovisas i det här dokumentet under respektive rubrik.

Bemötande:

De risker som är förknippade med etablering och drift av vindparken har utretts och slutsatsen är att med de skyddsåtgärder som vidtas är riskerna acceptabla. Risker och skyddsåtgärder finns beskrivna i MKB:n avsnitt 11 och bemöts även på flera ställen inom denna samrådsredogörelse.

4.2.19 Avstånd mellan vindkraftverken

Ett yttrande anser att vindkraftverken är väldigt nära placerade varandra och kan således minska den planerade produktionen. Detta, menar yttrandet, bidrar även till att öka slitaget på vindkraftverken. Vidare ifrågasätter således yttrandet om vindkraftverken verkligen kommer att producera den redovisade mängden.

Bemötande:

Vindkraftverkens placering är baserad på genomgående branschspecifik kunskap om vindkraftverks optimala placering för att uppnå produktionskapacitet och samtidigt ta hänsyn till de värden som finns inom utredningsområdet och de krav som ställs vad gäller påverkan på människors hälsa och miljö. Eurowind Energy har inte givits någon indikation på att referensverkens angivna produktionskapacitet inte skulle stämma.

4.2.20 Förenlighet med gällande kommunala planer

Ett yttrande ifrågasätter Eurowind Energys planers förenlighet med Osby kommuns översiktsplan. Yttrandet ifrågasätter specifikt målet om "God hushållning med mark för jord- och skogsbruk", där man ifrågasätter om projektet är förenligt med målet. Yttrandet ifrågasätter även påverkan på grundvattentillgången samt målet att skapa trygga boendemiljöer med säkert avstånd till buller- och andra utsläppskällor.

Yttranden belyser även ett flertal andra utpekade värden och mål i översiktsplanen, och ifrågasätter projektets förenlighet med dessa.

Bemötande:

Eurowind Energy har genomfört samråd och dialog med Osby och Älmhults kommuner för att säkerställa förenlighet med gällande planer. Kommunen har upplyst om att området inte är utpekade som ett sådant "tyst område" som bör undantas från vindparksetablering. Området är utpekade i Osby kommuns vindbruksplan som är ett tillägg till översiktsplanen. Det innebär att kommunen anser att detta område är mer lämpligt än andra områden att utreda för etablering av vindkraft. Eurowind Energy bedömer att om de i vindbruksplanen utpekade områdena skulle frångås vid val av plats så finns avsevärt större risk att projektet inte är förenligt med översiktsplanen och dess mål.

Samhällsbyggnadsnämnden beslutade den 19 december 2022 att inte göra några ändringar i vindbruksplanen just nu. Enligt planförslaget för Översiktsplan 2040 ska kommunens gällande vindbruksplan från 2014 fortsatt gälla och den revideras först efter att översiktsplanen tagits fram.

Älmhults kommunstyrelse har lämnat ett yttrande där man inte har några synpunkter på det utpekade vindbruksområdet. Älmhults kommunstyrelse innehar därmed inga principiella synpunkter, utan har istället avgett ett yttrande på vilka områden som man anser behöver utvecklas i den fortsatta processen.

Jordbruket bedöms inte påverkas nämnvärt av vindparken eller dess följdverksamheter. Målet "God hushållning med mark för jord- och skogsbruk" bedöms inte motverkas. Det bör istället ses som god hushållning när flera intressen kan samexistera inom ett område. Skogsbruket kommer kunna fortgå inom verksamhetsområdet under hela drifttiden. Den faktiska markpåverkan för en vindpark brukar anges till endast ca 4-5 % av vindparken.

4.2.21 Fastighetsförhållanden

Ett flertal av de inkomna yttrandena har berört faktumet att ingen av de som arrenderat ut sin mark till vindkraftsprojektet bor i närområdet. Således påstås att dessa markägare inte påverkas av planerade åtgärder.

Bemötande:

Eurowind Energy förstår att det kan se ut som att de som arrenderar ut sin mark till vindkraftsprojektet inte berörs av konsekvenser på samma sätt som andra fastighetsägare i anslutning till utredningsområdet. Fastighetsägare innehar dock fortfarande nyttjanderätt över sin fastighet, även om denne inte är boende på platsen. Platsen för aktuell vindpark är också är vald utifrån att den är utpekad i kommunens vindbruksplan. Dialog med fastighetsägare visar också att dessa varit positivt inställda till att fördela arrendeintäkter till närboende och fastigheter inom 800 meter från vindkraftsverkens slutliga positioner.

Svenska kyrkan (en av de fastighetsägare som arrenderar ut mark i aktuellt projekt) står bakom det globala klimatavtalet som tecknades i Paris 2015 [7].

För Lunds stift finns det ett ställningstagande inom stiftet att ta ansvar för hållbar utveckling. I stiftets miljö- och klimatpolicy [8] är ett av målen för jord- och skogsförvaltningen: *Arbeta för att upplåta lämplig mark eller byggnader för hållbar energiproduktion*. Lunds stifts prästlönetillgångar har idag fyra vindkraftverk i drift på utarrenderad mark. Lunds stift bedömer inte själv var det är lämpligt med vindkraftverk utan har tagit ställning för vindkraft generellt och till att arrendera ut mark för vindkraftverk. Inom ramen för samrådsprocessen, som alltid inleds efter att arrendeavtal tecknats, gör miljödomstolar, länsstyrelser och kommuner en samlad bedömning och avgör var vindkraftverk kan byggas och var det finns hinder för vindkraftsetablering.

4.2.22 Uppställningsytor

Ett yttrande ställer frågan till var uppställningsytor för byggnation av vindkraftparken kommer att placeras.

Bemötande:

Anläggningsytor kommer att anläggas i direkt anslutning till respektive vindkraftverk, men kan komma att ha lite olika form och storlek beroende på vilken vindkraftverksmodell som väljs. Anläggningsytan kommer även att användas i samband med underhålls- och reparationsarbeten när vindkraftverken är i drift.

Detta redovisas närmare i den tekniska beskrivningen, avsnitt 3.4.

4.2.23 Elproduktion

I ett antal yttranden påstås att samrådsunderlaget och presentationen under samrådsmötet vilseleder kring vindkraftparkens elproduktion i förhållande till Osby kommuns nuvarande förbrukning. Yttrandet ställer sig kritisk till faktumet att vindparkens produktion skulle täcka hela kommunens förbrukning, då vindkraften är en väderberoende energikälla vilket i sin tur innebär ett beroende av övriga energislag vid icke-gynnsam väderlek.

Likaså efterfrågar yttrandet en redogörelse för i vilken storleksordning Eurowind Energy förväntar sig att vindparken påverkar elpriset i elområde 4.

Bemötande:

Efter samrådet har Eurowind Energy minskat antalet verk från 15 stycken till 10 stycken samt bytt referensverk för ansökt vindpark vilket framgår av MKB, avsnitt 4.2.3 och teknisk beskrivning avsnitt 2.3.

Ett vindkraftverk producerar elektricitet vid vindhastigheter från ca 3–25 m/s. Vid extrema väderförhållanden stoppas driften av säkerhetsskäl. Idag är ett modernt vindkraftverk i drift under 80–90 % av årets timmar och kan producera i storleksordningen 20–30 GWh per år. Vindkraftverken har en teknisk livslängd på ca 40 år vid gott underhåll och service.

En vindkraftspark med 10 verk skulle uppskattningsvis producera cirka 220-250 GWh/år. Det kan jämföras med energibehovet i Osby kommun som ligger på ca 127 GWh (2021).

Det har inte ingått i planeringsprocessen att utreda gällande vilken påverkan på elpriset i elområde SE4 som vindparken skulle medföra. Det finns dock en tidigare analys gjord av Sweco 2022 [9] som pekar på att vindkraften som byggs de närmaste åren medför lägre elpriser i alla Sveriges fyra elområden. I söder (elområde SE3 och SE4) kommer varje ny terawattimme (TWh) vindkraft att sänka årsmedelpriset på el med 0,4 öre per kWh. De cirka 20 TWh vindkraft som tillkommer totalt i Sverige 2022–2025 beräknas pressa elpriset med 8 öre per kWh i SE3 och SE4 [10].

4.2.24 Ägandeförhållande

Ett yttrande ifrågasätter Eurowind Energys nuvarande ägarförhållanden, och ställer sig således frågandes om Eurowind Energy kommer att äga och drifva vindparken under hela dess livslängd. Vidare anser yttrandet att ägandeförhållanden är relevant att redovisa i aktuellt projekt.

Bemötande:

Ansvar som ställs på den som äger tillstånd för en vindkraftspark är inte beroende av ägarförhållanden hos sökanden. De lagar och regler som styr tillståndsprocessen, eller senare driften av en vindkraftsanläggning, ska följas oavsett ägarförhållanden hos tillståndsägaren. Eurowind Energy är en vindkraftsutvecklare som utvecklar, bygger, äger och förvaltar vindparker och solparker. För närvarande ansvarar företaget för driften av ca 2 000 MW vindkraft varav hälften under eget ägande och resterande drift åt andra aktörer.

4.2.25 Opartiskhet

Ett yttrande har inkommit som ifrågasätter Eurowind Energys konsult Swecos opartiskhet i tillståndsprocessen. Vidare ifrågasätter man Swecos egenintresse i frågan och ställer sig således kritisk till sanningshalten i underlaget och de bedömningar/avvägningar som där återfinns.

Bemötande:

Vid handläggning och prövning vid Miljöprövningsdelegationen (MPD) kommer ingivna handlingar att granskas. Om MPD bedömer att handlingarna kvalitetsmässigt inte uppfyller kraven i miljöbalken kommer kompletteringar att krävas in.

5. Referenser

- [1] Naturvårdsverket (2012). *Vindkraftens påverkan på landlevande däggdjur*. <https://www.naturvardsverket.se/om-oss/publikationer/6400/vindkraftens-effekter-pa-landlevande-daggdjur/> Hämtat 2024-02-09
- [2] Naturvårdsverket (2021). *Vindkraft och människors intressen*. <https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/forskning/vindval/vindkraft-och-manniskors-intressen/> Hämtat 2024-02-09
- [3] Westlund, H. och Wilhelmsson, M. (2021). *The Socio-Economic Cost of Wind Turbines: A Swedish Case Study*. <https://kth.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A1581956&dswid=4260> Hämtat 2024-03-01
- [4] Finnish Wind Power Association (2022). *Economic research and FCG: Wind power plants do not affect residential property prices*. <https://tuulivoimayhdistys.fi/en/ajankohtaista/publications/economic-research-and-fcg-wind-power-plants-do-not-affect-residential-property-prices> Hämtat 2024-03-01
- [5] Naturvårdsverket. *Pågående projekt. Vindkraft och upplevelsevärden i naturområden*. <https://www.naturvardsverket.se/om-miljoarbetet/forskning/vindval/vindkraft-och-manniskors-intressen/> Hämtat 2024-03-06
- [6] Aleryd, H (2018). *Vindkraft och turism i Västra Götaland*. <https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/SOFIA/MN8499-1665204818-72/SURROGATE/Turismstudie.pdf> Hämtat 2024-03-01
- [7] Svenska kyrkan (2023). *Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna*. <https://www.svenskakyrkan.se/mal-13---bekampa-klimatforandringarna> Hämtat 2024-03-06
- [8] Svenska Kyrkan, Lunds Stift (2020). *Miljö- och klimatpolicy för Lunds sifvs prästlönetillgångars jord- och skogsförvaltning*. <https://www.svenskakyrkan.se/filer/557559/Milj%c3%b6-%20och%20klimatpolicy%202011127.pdf> Hämtat 2024-03-06
- [9] Sweco (2022). *Vindkraftens elpriseffekt 2022-2025*. https://svenskvindenergi.org/wp-content/uploads/2022/01/Vindkraftens-elpriseffekt-2022-2025_final.pdf Hämtat 2024-03-06
- [10] Svensk vindenergi (2022). *Pressmeddelande 2022-01-18*. <https://svenskvindenergi.org/pressmeddelanden/ny-analys-tillkommande-vindkraft-pressar-elpriset> Hämtat 2024-03-06